

Aschergau

Deus ex machina

Jonathan M. Liebermann

Aschergau

Deus ex machina

Vernichtungsroman

Schrijver: Jonathan M. Liebermann
Coverontwerp: Jonathan M. Liebermann
ISBN: 9789402170085
© Jonathan M. Liebermann
Nijmegen, november 2017

Eventuele spelfouten en andere onregelmatigheden zijn voor rekening van de lezer.

‘Ach,’ sagte die Maus, ‘die Welt wird enger mit jedem Tag. Zuerst war sie so breit, daß ich Angst hatte, ich lief weiter und war glücklich, daß ich endlich rechts und links in der Ferne Mauern sah, aber diese langen Mauern eilen so schnell aufeinander zu, daß ich schon im letzten Zimmer bin, und dort im Winkel steht die Falle, in die ich laufe.’ – ‘Du mußt nur die Laufrichtung ändern,’ sagte die Katze und fraß sie.

Franz Kafka, Kleine Fabel

NIJNTJE MOET ZWEMMEN

GERECHTSDIENAAR. Mijnheer de rechter, daar is de man die onze tijd verkwist heeft.

RECHTER. Wee o wee, mocht blijken dat dit het geval is. De gevolgen zullen desastreus zijn.

NIJNTJE. Mijnheer de rechter, U ziet wat bleekjes. Ik sta erop dat U de zaal verlaat.

RECHTER. Geen sprake van. Mijn wil is wet! Doch ik wil snel naar huis, naar moeder de vrouw. Dus maakt U voort.

GERECHTSDIENAAR. Laten we volledigheidshalve alles nog eenmaal doornemen.

NIJNTJE. BURP!

GERECHTSDIENAAR. Juist ja... Welnu, na een goede nachtrust te hebben genoten werd U gistermorgen op gebruikelijke tijd wakker. Samen met U ontwaakte de natuur. De zon kwam gestaag achter de horizon vandaan, dauwdruppels vielen van de bladeren en vogels zongen hun eerste liederen. U had een snipperdag, geen familiale verplichtingen daarnaast, en zodoende alle ruimte om de uren die in het verschiet lagen naar eigen believen in te vullen, dit binnen de grenzen van het mogelijke en het geoorloofde vanzelfsprekend. Het beloofde een mooie dag te worden ware het niet dat U nog tijdens het scheren merkte dat de avond reeds haar intrede had gedaan en iedereen wederom huiswaarts keerde. Verbaasd als U was over de snelle vordering die de tijd maakte trok U in paniek de overhaaste conclusie dat Uw vergankelijke leven in dit aardse tranendal spoedig ten einde zou zijn. Niet bij machte de zaak rustig te overdenken besloot U dat de tijd rijp was om een kortgeding tegen de staat aan te spannen. Het door U geformuleerde verwijt aan het adres der overheid luidde *nietigheid des levens*.

RECHTER. Is dit alles correct?

NIJNTJE. Niet helemaal edelachtbare, want mijn verwijt heeft in zijn geheel geen betrekking op de onbeduidendheid van het leven tot de dood, maar op het leven in het heden.

RECHTER. Hm... om spijkers met koppen te slaan besluit ik hierbij dat U de plomp in kunt. Gaat henen gij vermete!

I – In den beginne	1 – Proloog 2 – Plan de campagne
II – Bronmateriaal	3 – Brievencollectie 4 – Afscheidsgedoe
III – Alexis	5 – Opkomst 6 – Ondergang
IV – Joachim	7 – Dubbele kater 8 – Onder de brug 9 – Uitsmijter
V – Ken Uzelf	10 – Intrede 11 – Ontmoeting 12 – Mannenpraat 13 – Morbide hypothesen 14 – Vruchteloze vluchtpoging
VI – Frieda & ik	15 – Toenadering 16 – Gevangen
VII – (ir)reëel	17 – Ziekbed 18 – Masochistisch momentje 19 – Joachim & ik 20 – Kinderwens 21 – Kerktoren 22 – Verrassing 23 – Joachim's verleiding 24 – Prutspsychologie 25 – Ik zocht, ik vond, ik las voor 26 – Yakov 27 – Verheven vrijage

VIII – Aschergau	28 – Heenreis
	29 – Strafvoltrekking
	30 – Nabeschouwing
	31 – Verlies
	32 – Friedika
IX – Vloeibare waarheid	33 – Albtraum?
	34 – Privécollege
X – Schone schijn	35 – Dageraad
	36 – Totale schaakpartij
	37 – Lekker badden
	38 – Verenigd in onenigheid
XI – Over datum	39 – Commissie
	40 – Alessa
	41 – Du hast
	42 – <i>Deus ex machina</i>

Hoofdstuk I – In den beginne

§1. Proloog

This is the story of a man named Stanley.
No wait... probably it's not. Let's start again.

END IS NEVER THE END IS NEVER THE END IS NEVER THE

In de verte ligt Aschergau. Alleen de kerktoenspits is zichtbaar, bomen verhullen de rest van het dorp. Zou men, indien er geen kerk stond, vermoeden dat zich daarginds leven ophoudt?

Mondjesmaat doet het verhaal de ronde dat de oude dorpslagger ruim anderhalf eeuw geleden, tussen de bloederige bedoelingen van zijn ambacht door, een roman in het leven had geschreven. De titel van het boek luidde *Mea vota*, en dit werk werd, zo was bepaald, exclusief in het dorp gedrukt en verkocht daar – indien het geschrevene goed wilde verkopen – de plaatselijke bedrijvigheid er optimaal van zou profiteren.

De ervaring leerde dat deze mercantilistische maatregel z'n vruchten overvloedig afworp, want vrijwel direct na publicatie genoot *Mea vota* een ongekend wijdverbreide bekendheid. Van het boek ging een dusdanig grote aantrekkingskracht uit dat men van heinen en verre in heuse pelgrimages kwam aangestroomd teneinde een exemplaar te bemachtigen. Zoals vooraf uitgedacht trokken de dorpsbewoners door levering van goederen en verlening van diensten profijt uit de opbloeiende boekhandel die deze alsmaar opzwellende mensenstroom teweegbracht. De hierdoor gestegen omzet bracht een immens groot handelsoverschot teweeg op de begroting van Aschergau. Al spoedig verviervoudigde de belastinginkomsten en de hieruit voortvloeiende welvaart in de vorm van publiekelijke voorzieningen, gecombineerd met de nog immer aflatende aanvoer mensen, deed het dorp flink uitbreiden. Voorspoed alom.

Doch deze geluksroes was slechts van korte duur. Enige tijd later namelijk trof een golf waanzin het gebied, op een overdonderende wijze die evenals de daaraan voorafgaande mensenstroom zijn weerga niet kende. De regio werd woordletterlijk overspoeld door een stortvloed krankzinnigheid die talrijke mensen onverbiddelijk tot slachtoffer maakte. Een

aanzienlijk aantal van de getroffenen beging op gruwelijke wijze zelfmoord, hierbij enkel vluchtig geschreven afscheidsbrieven achterlatend waarvan de strekkingen zich zonder uitzondering kenmerkte door onsamenhangendheid. Andere bezetenen zonderden zich af en onthielden zich van voedsel waardoor op den duur een langzame, uithollende verhongeringsdood onvermijdelijk het eind inluidde. Alle overige geïnfecteerde personen begonnen met willekeurig voorhanden objecten spontaan mens en dier in hun nabijheid uit te moorden. In koelen bloede welteverstaan. Geen van de opgepakte moordenaars toonde berouw en niemand van de ter dood veroordeelden vroeg om gratie.

De verbittering die door deze tragedie achterbleef beet zich in iedere overlevende vast. Ook de allerjongsten, zij die nog niet konden praten, ontging alle ellende niet. Een gehele landstreek werd in angst en verdriet gelijkgeschakeld.

Voordat men achterhaalde wat de bron van het onheil was lieten naar schatting vele duizenden het leven, gezien de bevolkingsomvang indertijd een aanzienlijk deel van het totale volksbestand. De schade dreigde onherstelbare proporties aan te nemen als zich niet snel een oplossing aandiende. Mede hierom werd *Mea vota* in allerijl aangewezen als zijnde de directe oorzaak van alle destructie en leed, ook al stond deze haastig getrokken conclusie allerminst vast, want indien iemand het werk had gelezen en kort daarop volgde iets onverklaarbaars, dan kon dit net zo goed het gevolg zijn van een nog niet nader onderzochte factor.

Desondanks, bij gebrek aan alternatieve zondebokken zogezegd, werd de boekdrukproductie per direct stopgezet en begon men met inzamelen en verbranden van alle reeds gedrukte exemplaren. Dit complexe, nauwgezette proces nam enkele weken in beslag, maar toen ze eindelijk was voltooid keerde als donderslag bij heldere hemel de rust weer terug. Ter afronding van de operatie werd de oude slager van wiens hand *Mea vota* was verschenen onder grote belangstelling publiekelijk met zijn eigen gereedschap om het leven gebracht, preventief, opdat hij nooit meer een letter zou schrijven.

Men was goed en wel nog maar net begonnen met de opbouw van een nieuwe, vreedzame toekomst of deze poging werd ruw in de kiem gesmoord door een tweede krankzinnigheidsgolf die op

vrijwel identieke wijze verliep. Wederom vormde Aschergau het punt vanuit waar de ramp zich als een vlek over de omliggende plaatsen verspreidde. Tergend langzaam ditmaal, dat wel, als bij een konijn dat in een strop is gelopen en zich in een poging te ontsnappen telkens dieper in de nesten werkt, waarschijnlijk om eens te meer te benadrukken dat het leven even kwetsbaar is als een vlindervleugel in opstekende wind.

Tot ieders ontsteltenis wees nader onderzoek uit dat onder de bevolking van het dorp enkele exemplaren van *Mea vota* circuleerden die heimelijk werden gereproduceerd en gedistribueerd. Dientengevolge zocht men, nadat de orde met pijn en moeite nogmaals was hersteld, toevlucht tot een rigoureuus besluit om herhaling voor eens en altijd te voorkomen: Aschergau zou voorgoed van de buitenwereld worden afgesloten. Slechts bij hoge uitzondering kreeg iemand toestemming het dorp te bezoeken, en alleen datzelfde persoon mocht na uiterlijk een halfjaar weer huiswaarts keren. Wanneer het betreffende individu langer te Aschergau verbleef, zo redeneerde men, bestond de mogelijkheid om boekdelen uit het hoofd te leren waardoor *Mea vota* buiten het in quarantaine geplaatste dorp alsnog voor problemen kon zorgen, iets wat iedereen ten koste van alles wilde vermijden. Vrede en stabiliteit waarborgen genoot hoogste prioriteit.

Zodoende geschiedde het dat op een goede dag alle toegangswegen naar het onfortuinlijke dorp definitief werden afgesloten. Alle nieuw gedrukte landkaarten van de regio vertoonden vanaf dat moment daar waar ooit trots de naam Aschergau prijkte voortaan een chronisch presente leegte die met de opeenvolging der generaties door een immer slinkend aantal mensen als zodanig werd waargenomen. Gelijk de Noordzee enkele eeuwen daarvoor niet schroomde Rungholt zijn existentie te ontnemen, deinsde Vadertje Tijd er ditmaal niet voor terug om Aschergau in vergetelheid onder te dompelen. Stukje bij beetje begon het dorp haar identiteit te verliezen, net zo lang tot ze definitief naamloos was geworden.

§2. Plan de campagne

Meer dan deze vertelling is me niet bekend. En toch, of misschien juist daarom, ben ik benieuwd naar het hele verhaal achter het geïsoleerde dorp waarvan ik laatst in de verte een glimp heb opgevangen. Wat niet weet deert soms wel degelijk, wellicht vaker dan ons lief is, al verkeren we daaromtrent veelal in onwetendheid.

Helaas echter is de wegpoetspoging destijds goed gelukt; waterdicht was de poging weliswaar niet aangezien ik enig weet heb van de geschiedenis, desondanks wordt Aschergau in geen enkele encyclopedie, krant, atlas of andere papieren informatiebron die ik ter hand neem genoemd. Zelfs het internet – dat meestal niet schroomt om naar lieve lust de grootst mogelijke hoeveelheid data de wereld in te slingeren – is ditmaal opvallend spaarzaam met het verstrekken van informatie. Het toont me enkele pagina's die ondanks hun “relevantie” met Aschergau ten enenmale niets vandoen hebben. Ook daar vang ik dus bot.

Gaandeweg begint het erop te lijken dat de tragische geschiedenis alleen nog maar bestaat als mondelinge overlevering, doorgegeven van generatie op generatie, met een subtiel insluipend doch telkens groter wordende onwaarheidsmarge, een geniepige eigenschap die inherent is aan het gesproken woord, dat in wezen even vluchtig is als lachgas.

Desalniettemin, over de mogelijkheid mijn zoektocht op te geven peins ik niet, het handelt immers om een reëel gegeven dat gemakkelijk terug te vinden is in de concrete werkelijkheid zo ik onlangs heb ervaren. Toch weet ik niet wat me nu te doen staat, of me überhaupt iets te doen staat. Met hetzelfde gemak kan ik veinzen nooit iets te hebben gezien of gehoord, om vervolgens de naam Aschergau op Orwelliaanse wijze uit mijn leefwereld te verwijderen. Dergelijk gepeins over het nut van mijn onderneming brengt me echter nergens. Soms moet je gewoon iets doen, een daad stellen, teneinde jezelf tegenover het leven bewijzen. Daarom besluit ik op de bonnefooi langs het streekarchief te gaan. Navraag aldaar levert me slechts één nieuw feit op: Aschergau werd ten tijde van het *Mea vota* incident bestuurd door afstammelingen van het adellijk geslacht *Von Lisch*. Het is niet veel, maar in dit prille stadium helpen alle

beetjes. Menigmaal is het beter je zegeningen te tellen dan te bedenken wat je zoal tekortkomt. Je zou alsmaar blijven doorgaan.

Een aanknopingspunt rijker doch zonder over verdere informatiebronnen te beschikken besluit ik na enig aarzelen hulp in te schakelen van onbekenden, al beperk ik me wel tot lokaal niveau, men moet niet gelijk het onderste uit de kan willen. Een oproep aan de muur in de plaatselijke supermarkt moet me in contact brengen met iemand die iets te melden heeft over Aschergau, hoe onbeduidend dit ook moge wezen. Mijn contactgegevens staan eronder geschreven, tezamen met een dank bij voorbaat voor de moeite, in een handschrift dat niet bepaald uitnodigt om over naar huis te schrijven.

Hoofdstuk II – Bronnenmateriaal

§3. Brevencollectie

Gelijk bij binnenkomst word ik omsloten door een muffe geur die hoofdzakelijk bestaat uit overvloedig sigarenrook en gebrekkig schoonmaakmiddelengebruik. Welke geuren zich hier allemaal verder ophouden kan ik zo niet precies plaatsen, wat misschien maar beter is ook. Desondanks, om er ter verhoging van de sfeer nog een schepje bovenop te doen komt de temperatuur, evenals de luchtvochtigheidsgraad, zonder de werkelijkheid bijster veel geweld aan te doen in aanmerking om als tropisch hoog door te gaan. Het contrast met de koele, frisse atmosfeer buiten is ronduit groot te noemen. Het betreft hier weliswaar niet een verschil van dag en nacht, maar zeker dat van ochtendgloren en valavond, al klinkt avondschemering aanzienlijk beter.

Tegenover een manshoge spiegel die het gehele rechter oppervlak van de kleine hal beslaat, prijkt bovenop één der beide aan de wand bevestigde houten kapstokken een opgezette mannetjesfazant. Al pronkend in zijn glanzende verenpak kijkt hij me recht aan, zij het met slechts één glazen kunstoog. De andere kraal ontbreekt zodat mijn blik op de onderliggende watjes stuit die zijn organen hebben vervangen. Het arme diertje had in de voetsporen van een farao moeten treden door na zijn overlijden een onsterfelijk leven tegemoet te zien, ware het niet dat in dit geval precies het tegenovergestelde is bereikt. De dood kijkt je geduldig aan, vermomd als watje dat vanwege het jodiumgebruik tijdens de preparatie een pisgeel kleurtje heeft gekregen.

Voorts valt mijn oog op een rode, met oosterse creaturen versierde lampion die middels een gevaarlijk dun draadje aan het plafond bungelt. Het licht dat deze gloeiende bal uitwerpt is dermate zwak dat je haast zou vermoeden plotsklaps nachtblind te zijn geworden. Zowel de krappe ruimte waarin ik nu samen met een onbekend mannetje sta, alsook de steile trap naar boven waarvan de bekleding waarschijnlijk jaren geleden zijn oorspronkelijke kleur voorgoed vaarwel heeft gezegd, worden zwaar onderbelicht door dit schijnsel, dat over praktisch de hele wereld dames van lichte zeden in hun greep houdt.

Eindelijk maakt het mannetje aanstalten naar boven te gaan, weg uit deze claustrofobiebroedplaats waar menig exotisch insect zonder omhaal een leger nakomelingen op de been kan brengen. Daar ben ik heilig van overtuigd.

Meteen bij de tweede trede valt op dat de gammele trapleuning niet synchroon loopt met de toch al steile hellingsgraad van de trap waardoor je je tijdens het beklimmen telkens kleiner waant, alsof de zwaartekracht met iedere genomen stap sterker aan je trekt, net zo lang tot je helemaal bovenaan arriveert alwaar je gevoelsmatig gewoonweg volledig in elkaar bent gedrukt, als een verdwaalt blikje op de schroothoop te midden van allemaal reusachtige autowrakken die klaarstaan om door grote machines tezamen tot kleine, keurig afgemeten pakketjes te worden geperst. Op zich best handig dat comprimeren, want niet alleen tijd is kostbaar, ruimte is dat evenzogoed; des te minder iemand er van inneemt des te voordeliger dat uitpakt, al is het maar om de ander tegemoet te komen die meent ongestraft aanspraak te kunnen maken op meer dan hem of haar strikt genomen toekomt. Doch niet getreurd om een beetje egocentrisme dat de ander het licht in de ogen niet gunt, gelijkwaardigheid is namelijk een sprookje dat de mens zichzelf sinds de Verlichting aldoor luider is gaan influisteren. Een ieder krijgt te zijner tijd wat hem of haar toekomt, ook al is dat menigmaal bar weinig.

Het mannetje dat zich bij de voordeur voorstelde met een slap, klam handje terwijl hij verlegen naar de grond keek en een onverstaanbare naam voor zich uit mompelde zodat ik hem gewoonweg Repelsteeltje noem, loopt voor me de trap op, af en toe bezorgd achteromkijkend om zich er van te vergewissen dat ik hem nog altijd volg, een schichtige handeling die in zo niet kan thuisbrengen, zeker gezien het feit dat men op een trap toch echt enkel omhoog kan wanneer beneden het vertrekpunt vormde.

Pas nu ik Repelsteeltje gadesla, zo'n twee treden bij me vandaan, valt me zijn lengte op, of specifiek, het gebrek daaraan. Kleiner dan wat er nu voor me loopt kun je mijns inziens niet zijn wil je in staat zijn het predicaat volwassen te dragen. Wellicht dat herhaaldelijke bestijging van deze trap daadwerkelijk lijdt tot inkrimping. Toch knap dat in zo'n krap lichaampje alles klopt. Althans, dat neem ik gemakshalve maar

eventjes aan. Een uitvoerige ondervraging aanvangen naar de algemene stand van zaken omtrent zijn gezondheid lijkt me in dit vroeg stadium tamelijk onbeleefd. We kennen elkaar goed en wel nog geen twee minuten en ik hoop van hem iets te krijgen dat verband houdt met Aschergau, intieme vragen dien ik vooralsnog dus voor me te houden.

Desondanks, zo bedenk ik me stiekem buiten alle sociale omgangsnormen en gedragscodes om, het is evenwel best mogelijk dat Moedertje Natuur bij voorbaat heeft besloten één der beide nieren van Repelsteeltje weg te laten, of een long, of gelijk maar de gehele dikke darm, om op deze manier de overige organen betere werkomstandigheden te bieden. Want proppen moet het in zulke kleine lichaampjes zeker zijn. Dat lijkt geen twijfel. Het blijft me dan ook verbazen dat vrouwen, die gemiddeld genomen minder groot uitvallen dan mannen, allen zijn voorzien van een orgaan dat in potentie gedurende negen maanden welhaast onbeheersbaar doorgroeit. In zijn expansiedrift raken de omliggende organen immers dusdanig zwaar in de verdrukking dat maar wat veel moeders op latere leeftijd, zo vanaf de overgang, te kampen krijgen met kapotte bekkenbodemspieren waardoor ze hun urine te pas en te onpas laten lopen, op een willekeuriger wijze dan honden die bezig zijn hun niet bestaande territoria af te bakenen. Nu maakt het bij honden toch niet uit wat ze doen of laten, ze staan onderaan in de dierenhiërarchie en gelden over het algemeen als Untermenschen onder de dieren. De hond groeit hoe dan ook op voor galg en rat. Bij vrouwen daarentegen verdwijnt een groot deel vrouwelijkheid wanneer ze hun blaas niet meer onder controle hebben. De vrouw achten we namelijk altijd nog als het schonere geslacht. Tenminste, zo doen ze het zelf graag voorkomen.

Terug naar het andere geslacht in het algemeen en naar Repelsteeltje in het bijzonder. Een niet over het hoofd te zien voordeel van zijn geringe grootte is wel dat hij geen last heeft van de comprimerende trapleuning omdat zijn armpjes al vanaf de eerste trede bij lange na niet zo ver rijken. Als een klein kind dat eerst voor een paar dagen heeft leren traplopen plaatst hij telkens beide voetjes op één trede alvorens hij doorgaat naar de volgende, ondertussen steun zoekend bij de muur waar de verf zienderogen van afbladert. Al met al wordt het traplopen op deze wijze een tijdrovende aangelegenheid. Doch daaraan is een zeker

pluspunt verbonden, het stelt me in staat enigszins te acclimatiseren in deze tropische omgeving.

Als we na een lange tocht dan eindelijk op de overloop zijn aangekomen – vanwege zijn onbestemdheid een immer twijfelend vertrek dat in dit geval eveneens door een rode, met oosterse creaturen versierde lampion zwakjes wordt verlicht – en ik Repelsteeltje nader bekijk, blijkt dat hij er ook nog eens tamelijk onverzorgd uitziet. Aan zijn ingevallen wangentjes plakt een driedaags baard en de kleren die hij draagt zijn zelfs naar zijn maatstaven klein te noemen. Bovendien zitten ze vol kreuken en zijn ze overmatig bevekt. De spetters op de broek, in het bijzonder die rondom de gulp, zijn donkerder en dus verser. Misschien druppelt hij er net als oudere vrouwen lustig op los, al valt dat in dit geval gemakkelijk door de vingers te zien daar het hier om een sprookjesverschijning handelt. Toch doe ik er verstandig aan hier niet naar het toilet te gaan. Ik kan elders eveneens prima enge ziektes oplopen. Als het dan toch moet, m'n lichaam openstellen voor bacillen en virussen die als enig doel hebben me ongeneselijk ziek te maken, laat het dan in weelde gebeuren, omgeven door een kruiken nectar, rustieke muziek en talloze maagden, opdat mijn lijden in het niet valt bij de pracht en praal die me omgeeft en ik al zwijmelend door deze of gene infectie uit het leven wordt verdreven.

Nu ik toch over eindigheid denk: kijkend naar Repelsteeltje zie ik een kolossale bril met dikke glazen die zijn toch al ietwat uitpuilende ogen nog eens vele malen vergroten. Het gevaarte leunt op een groot uitgevallen en kapot gekrabde neus waar een lichtrood tintje overheen ligt dat jaren, misschien wel decennia, van overmatig alcoholgebruik verraadt. De grote ogen en neus gelden onmiskenbaar als compensatie voor de wel erg klein uitgevallen rest, als twee wapenfeiten eigenlijk, die hem vanwege hun memorabiliteit vast en zeker zullen overleven.

Repelsteeltje maakt een korte buiging waarna hij een deur opent en naar binnen loopt. Braafjes volg ik hem, om voor een tweede maal – gezien de luchtkwaliteit met het stijgen der treden aanzienlijk verbeterde – te worden geconfronteerd met een broeierige atmosfeer. Maar dat, de bedrukkende lucht dus, is niet het enige wat er schort aan dit vertrek. In een oogwenk zie ik dat het grijze tapijt is bezaaid met boeken, kranten en oude tijdschriften die sinds jaar en dag niet meer worden gelezen, laat

staan gepubliceerd. Op zich niet verwonderlijk, want bladzijde naar bladzijde volschrijven over fallocentrisme, feminisme, homofilie en soortgelijke sekse-gerelateerde begrippen is een symptoom van de 20^e eeuw, een tijdsspanne waarin men op het laatst lijkt een stel spastische lui in mentaal opzicht al stuiptrekkend door het leven ging bij gebrek aan zinvolle tijdsbesteding. Wanneer een dergelijk onderwerp vandaag de dag namelijk de revue passeert, glimlacht men vriendelijk als tegen een autistisch kind dat weer eens niets van een alledaagse situatie snapt, om vervolgens snel weer over te gaan tot de orde van de dag. Het komt er immers niet langer op aan je leven te laten leiden door debatten rondom onnodig controversieel verklaarde thema's en nodeloos beladen taboeonderwerpen. Tegenwoordig dient men het leven in eigen hand te nemen. Dát is de les van de 21^e eeuw. Jammer genoeg meteen ook de enige, die nota bene iedere inhoudelijke bepaling ontbeert waardoor we hedentendage eigenlijk ook maar wat doen, en we op de keper beschouwd dus akelig veel gemeen hebben met onze ouders, onze grootouders, onze overgrootouders, enzovoort enzoverder. Tot in eeuwigheid, Amen.

Na afronding van dit antropologische schietgebedje van likmevestje wordt mijn aandacht getrokken door enkele zwart-wit foto's die aan de wand prijken, een aantal scheefjes en ik meen er zelfs eentje te spotten die ondersteboven hangt, al is een vergissing gemakkelijk gemaakt in deze donkere kamer die al zijn licht ontvangt door twee versluisde ramen. Wanneer ik naderbij treed zie ik dat een van de foto's een broodmager jongetje voorspiegelt dat – aan de hand van een eveneens veel te dunne moeder – angstvallig in de lens kijkt. *Muntilan, 14 augustus 1945* staat rechtsonder in de wit verkleurde rand van de afbeelding geschreven, met zo'n ouderwets schuin handschrift uit lang vervlogen tijden. De foto ernaast toont me onmiskenbaar de jeugdige variant van Repelsteeltje, samen met een mooi ogende vrouw die precies even klein is als hij. De wijn is als de wingerd zozeged. Het is slechts door de bril en de neus dat ik bij machte ben Repelsteeltje als zodanig te identificeren. Dit moet lang geleden zijn, want niets wijst erop dat hier nu een vrouw woont dan wel tot kort geleden heeft gewoond.

Links van me op de doorgezakte bank waarvan het uitgedroogde leer me welhaast volledig opgeslokt als ik erop ga

zitten, staat een oude schoenendoos die tot de nok toe is gevuld met brieven. Onzeker neem ik een exemplaar ter hand, en tot mijn grote opluchting is het handschrift redelijk goed leesbaar.

‘Allemaal afkomstig uit Aschergau’ klonk de opvallend diep nasale stem van Repelsteeltje terwijl hij de doos vanonder een stoel vandaan haalde. In weinig telegramachtige zinnen deelde hij mede dat de brieven van zijn broer waren geweest. Na diens overlijden, nu ruim vier jaar geleden, vormde de doos een integraal onderdeel van het hem toebedeelde erfenisdeel. Hij had nog van ze willen afzien, maar daar kon volgens de notaris geen sprake van zijn. Het was alles of niets. En nu zat hij er mee in zijn maag.

‘Weet U zeker dat deze brieven authentiek zijn?’ vraag ik omdat er geen enveloppen bijzitten waarop adressen en/of postzegels mij hieromtrent eventueel een indicatie zouden kunnen verschaffen. Ik verwacht echter geen verhelderend antwoord, en mijn vraag lijkt inderdaad weinig los te maken. Met zijn sterk uitvergroete ogen kijkt Repelsteeltje me even aan waarna hij een kort knikje geeft alvorens zich weer over zijn kop koffie te buigen die blijkbaar met beide handen dient te worden vastgehouden alsof het iets dierbaars betreft dat hem onder geen voorwaarde mag worden ontnomen. Diep in de vloeistof kijkend blaast hij de damp die er van afslaat keer op keer weg waardoor beide brilglazen beslaan en zijn ogen zich aan mijn zicht onttrekken. Desondanks is de inhoud nog te heet om te drinken. Het blijft voorlopig dus bij blazen. Mijn dampende kop staat daarom ook nog keurig te wachten tot de juiste temperatuur is bereikt, op een laag glazen tafeltje naast een overvolle, stinkende asbak. Dat dan weer wel, je kunt niet alles hebben.

Ondertussen, terwijl ik me in alle vluchtigheid een weg door de brieven tracht te banen, is een moddervette lapjeskat muisstil de kamer binnengeslopen. Getrouw gaat ze bij de benen van haar baasje zitten, achterdochtig de indringer beijkend met ogen die af en toe oplichten doordat ze het nauwelijks aanwezige licht reflecteren.

Vanwege de duffe geur die in de kamer hangt, gecombineerd met het tekort aan verse zuurstof en helder daglicht, heb ik moeite me te concentreren. Uiterst beleefd vraag ik of ik een volgende keer mag terugkomen.

‘Ziet U, ik heb dadelijk een gewichtige vergadering,’ zeg ik zonder blikken of blozen, geheel gelogen. ‘Als ik naar behoren wil blijven functioneren, dan is het van groot belang dat ik tijdig arriveer,’

‘Neemt U die doos toch mee,’ krijg ik als antwoord. ‘Ik heb er nooit aandacht aan besteed.’ En eer ik het besef sta ik weer buiten, na opnieuw de merkwaardige trap te hebben getrotseerd, in omgekeerde richting ditmaal, zodat ik met iedere afgedaalde trede in lengte leek toe te nemen, alsof men mij in verdoofde toestand op een pijnbank had vastgeketend en aan de raderen begon te draaien. Doch toen ik onderaan kwam werd ik overvallen door een gevoel van bevrijding: nog een paar passen en deze verstikkende omgeving zou tot het verleden behoren. Pas wanneer de deur achter me in het slot is gevallen realiseer ik me dat er geen afspraak is gemaakt over teruggave van de brieven. Of zou ik ze gezien de onverschilligheid die Repelsteeltje aan de dag legde mogen houden?

§4. Afscheidsgedoe

Buiten is het volop herfst: strak grijze lucht alom, een continue stroom motregen en permanent straffe wind uit westelijke richting. Alle ingrediënten zijn aanwezig om de winter langzaam z'n intrede te laten doen en aangename weersomstandigheden voor lange tijd te doen verstommen. Nadelig zijn seizoenswisselingen echter allerminst aangezien monotoon tropische klimaattypen zoals deze rond de evenaar voorkomen de geest enkel weten af te stompen, een kwalijke aangelegenheid die nog vele male wordt versterkt door het gebrek aan schemering, zowel voor zonsopkomst alsook na zonsondergang, terwijl juist deze schimmige staten zijnsvelten creëren waarin zich onnoemelijk veel mogelijkheden ophouden. Het gebrek aan beide elementen valt dan ook duidelijk terug te zien in de geringe economische activiteiten en cultuurschepping van die regio's. Met open ogen loopt men er al slaapwandeland vanuit de wieg zo het graf in.

Desondanks trek ik de kraag van mijn dunne zomerjasje hoger om m'n nek er zo diep mogelijk in te verstoppen. Nu nog in dit kloffie rondlopen is eigenlijk onverantwoord wil ik mijn gezondheid niet onnodig op het spel zetten, al worden de meeste

ziekten door virussen verwerkt en staat de kou hieromtrent buitenspel, een gegeven dat moeders echter straal negeren wanneer ze hun kroost als een Inuit zo dik inpakken zodra het kwik ook maar een fractie onder de 10 °C duikt. Evenwel, gelijk een lichaam dat door inherente traagheid der massa in een abrupt remmend voertuig prompt naar voren schiet, zo loop ik consequent achter met de juiste kleren uitzoeken, tot mijn verbazing soms wel een heel jaargetijde. Dit is bij lange na geen reden tot paniek. Met iedere handicap valt te leven, evenwel maak ik het mezelf dit keer onnodig lastig. De achterband van mijn fiets is namelijk lek, ik voel me eveneens niet aangetrokken tot gebruikmaking van het constant falende openbaar vervoer en een rijbewijs halen heb ik altijd principieel geweigerd. Gevolg van dit alles is dat ik ongeveer zes kilometer gebukt onder dit troosteloze weer te voet moet afleggen.

Nog enigszins verdwaasd door het hele voorkomen van zonet steek ik vol goede moed met de schoendoos in een plastic tas gestoken van wal. De weg die me naar huis brengt voert me over paden waar ik normaalgesproken zelden kom, doch doordat de bomen bijna hun gehele bladerdekken inmiddels aan de grond hebben afgestaan is de omgeving beter herkenbaar dan ik vooraf verwachtte. Niet dat er veel te zien valt trouwens. Alle gewassen zijn reeds geoogst, de dieren staan alweer op stal en kinderen worden door hun ouders verplicht binnenshuis te spelen. De aanstaande winter spookt bereids door de hoofden van de mensen. Alsof we met z'n allen aan de vooravond van een meerjarige oorlog staan, zo rigoureuus gaan sommigen te werk. Opgespaarde vakantiedagen neemt men massaal op, in allerijl krijgen huizen nog een vluchtige opknapbeurt en er worden flinke voedselvoorraden aangelegd. Dit alles om maar op het ergste te zijn voorbereid.

Na een tijdlang aan één stuk te zijn doorgelopen, de plastic tas waarvan het handvat diep in mijn handen snijdt telkens van arm wisselend, begint een zeurende vermoeidheid in mijn benen te sluipen. Ik vermoed dat de tropenlucht van daarnet nog door mijn lichaam spookt en besluit een sigaret te roken op een omgevallen boom die toch maar wat ligt te liggen in de berm. Wanneer ik mijn zitmeubel heb bereikt, waarna ik mezelf voorzie van een nicotinerijk kankerstokje dat ik onder bescherming van mijn opengeritste jas aansteek, droom ik weg. Al mijmerend keer ik

terug naar het innerlijke debat dat ik zo-even in het bijzijn van Repelsteeltje voerde met betrekking tot de leegte die mijn ouders en grootouders tijdens de vorige eeuw heeft geplaagd. Woordletterlijk herinner ik me een redevoering die indertijd werd gehouden, dat wil zeggen, ergens in de 20^e eeuw. Doch niet alleen toen was ze aan dovenmans oren gericht, ook tegenwoordig zal ze op weinig bijval kunnen rekenen, terwijl ze misschien nog meer op deze eeuw van toepassing is dan de voorafgaande. Onder het genot van een deken motregen die op me neerdaalt neurie ik al rokend de tekst voor me uit op een melodie die ik van m'n kindertijd heb geërfd zonder te weten van welk liedje het afkomstig is.

Es gibt kein finsteres Mittelalter. Aber es gibt sehr wohl das finstere, geistesfinstere zwanzigste Jahrhundert. Und das sagen wir gegen Millionen Stimmen die anders denken. Denn in diesem zwanzigsten Jahrhundert, in dem zu leben uns als Bürde aufgetragen ist, und als Würde, wenn wir Widerstand leisten und uns herausrufen lassen. Dieses zwanzigste Jahrhundert ist gekennzeichnet durch die hochperfektierte, höchstperfektierte Oberflächlichkeit und Äußerlichkeit. Das was außen ist, das Nichtige, Nichtssagende, Zahl, Zeit, Mode, Mehrheit, Meinung, Masse, lauter Varianzen und Ausdrucksformen des Nichts. Und diese Varianzen und Ausdrucksformen des Nichts sind in unserem Jahrhundert die prägenden und thematischen Aspekte, zur Schande dieses Jahrhunderts. Denn es ist das Jahrhundert des Nihilismus, das Jahrhundert, das den Götzen des Nichts anbetet, und nichtige Zufälle ja aus dem Zusammenhang gerissen werden, ohne Sinngehalt, nichtige Zufälle, bearbeitet zu sinnlosen zufälligen Flächeneinsätzen, mit einem Höchstmaß verstandesmäßiger Anstrengung. Noch niemals im Laufe der bekannten Geschichte der Menschheit ist soviel Verstandeskraft an soviel Nichtigkeit und Oberflächlichkeit verschwendet worden. Das ist das treffende, prägende Kennzeichen dieses armseligen, dieses schicksalsschweren Jahrhunderts!

Terwijl de woorden nog in m'n hoofd naklinken slaat het miezeren om in stortregen. Ik stoot een paar krachttermen uit,

keer terug naar de weg en vervolg mijn tocht in loopspas, hopen-
zodoende onder de meeste regendruppen door te kunnen lopen.

Helaas. Ik kom doorweekt thuis.

Verspreid door de keuken hang ik mijn natgeregende kleren
op aan twee verlengsnoeren die als geïmproviseerde waslijnen
dienen. Daar sta ik dan, in mijn blote kont maar in het bezit van
een doos vol brieven. Uit verveling eet ik een bijna geheel bruin
geworden banaan terwijl de kou langzaam vanuit de vloer in
mijn benen trekt. Er zal spoedig actie moeten worden
ondernomen wil ik voorkomen dat de kou verder omhoog kruipt.
Als de overrijpe banaan op is trek ik een gele badjas aan die nog
van mijn ex-vriendin is geweest en steek ik mijn voeten in een
stel uiterst warme doch gatenrijke sokken, met daaroverheen een
afgelopen paar pantoffels. Deze kledingcombinatie zal niet gauw
een schoonheidsprijs verdienen tijdens een of ander opgeklopt
modeprogramma dat stijf staat van geveinsdheid. Laat ik nou
toevallig geen schijnheilig gemakker verwachten van
vakjuryleden die het meer gelegen is zichzelf ten overstaan van
het publiek te profileren dan dat ze hun aandacht vestigen op de
creaties die ze kritisch dienen te beoordelen, in het meest
afgrijpselijke vakjargon dat er maar bestaat natuurlijk, teneinde de
schijn te wekken heel wat voor te stellen.

Gelukkig is er niemand die me vanavond gaat storen, al
helemaal geen lui die me voorzien van nodeloze kritiek. Er staan
namelijk geen afspraken in mijn agenda en huis-aan-huis
verkopers of rondtrekkende messenslijpers zullen zich met dit
hondenweer denkelijk ook niet op straat wagen, tenzij de zaken
barslecht lopen, iets wat onwaarschijnlijk is omdat er altijd wel
een paar goedgelovige zieltjes zijn die zich geld laten aftroggelen
waardoor ze opgezadeld raken met grote troep of ze hun dure
serviesgoed na verloop van tijd gemolesteerd en wel weer in
ontvangst mogen nemen, als ze het al terugzien. Toch demonteer
ik voor mijn eigen veiligheid de deurbel, alles in het belang van
de wetenschap, iets waar Jehova getuigen nog een flink puntje
aan kunnen zuigen. In alle rust kan en ik de brieven doornemen

Eenmaal in de woonkamer aangekomen zet ik de TV aan in
de veronderstelling verkerend op tijd te zijn voor het laatste
nieuws. Het is me om het even wat ze melden, als het maar vers
van de pers is zodat ik in de waan verkeer nog niet als ouderwets
door het leven te gaan. Per slot van rekening blijft het allemaal

oude wijn in nieuwe zakken wat de media ons zoal voorschotelen. Bijna alles is al eens gezegd of gedaan. Wie werkelijk iets vernieuwends aan de man wil brengen moet van goeden huize komen.

Jammer genoeg ben ik te laat voor de zich alsmaar herhalende show. De nieuwslezer heeft net zijn werk gedaan, en in plaats daarvan staat de weerman me te woord.

‘Geheel tegen mijn verwachting van gisteren in kan het lokaal stevig tekeergaan. Ik bied mijn oprechte excuses aan en beloof beterschap.’

Inderdaad niets nieuws onder de zon, denk ik bij mezelf, de slecht voorspellende weerman middels een druk op de rode knop van de afstandsbediening de mond snoerend.

Het is hoogste tijd de brieven ter hand te nemen. De gordijnen gaan dicht, de verwarming een graadje hoger en aan weerszijden van me steek ik een kaars aan, tamelijk grote, zoals in een kerk op het altaar, maar dan zonder bombastische religieuze symboliek er op. Dan schud ik de doos uit de plastic zak, ontkurk een fles rode wijn en na mezelf een glas te hebben ingeschonken pak ik een willekeurige brief.

18 februari 1989 1998

Amice Aviva,

Na vele jaren intensief speurwerk heb ik je dan eindelijk gevonden. Het zou me deugd hebben gedaan wanneer ik je eerder had weten te traceren, doch vooraleerst wilde ik de hele waarheid boven water krijgen, een opgave die allerminst gemakkelijk was aangezien je je sporen met de grootst mogelijke toewijding achter je hebt weten uit te wissen. Gelukkig is hier en daar iets aan je aandacht ontsnapt. Het roddelcircuit is namelijk een medium dat niet enkel veroordeelt, maar dat tevens niet snel vergeet. Eens iemand dit domein heeft betreden is het recht om te worden vergeten maar voor zeer weinigen daadwerkelijk weggelegd. En jij behoort niet tot de uitverkorenen. Jammer maar helaas.

Evenwel vormt, zoals je weet, flessenpost niet de meest snelle communicatiemethode. Bovendien vermoed ik dat er wederzijds enkele brieven zijn zoekgeraakt doordat stromingen van koers

veranderden of omdat dat een willekeurig iemand – geheel tegen de regel van het briefgeheim in – een gedeelte van onze correspondentie uit het water heeft opgevist zodat een gedeelte van ons beider harten zich wellicht in vreemde handen bevindt. Misschien is de afstand die zich hierdoor tussen ons innestelt wel een geluk bij een ongeluk, want mijn waarachtige wereld is dankzij jou een fabel geworden waarin ik als muilezel door het leven ga: uitgerust met goede karaktereigenschappen weliswaar, doch gelijktijdig onvruchtbaar als een zwerfsteen die wordt gebruikt om een hunebed mee te maken teneinde dierbare doden een laatste rustplaats te verschaffen.

Ik hoop dat je eventjes tijd hebt, het zal namelijk de laatste maal zijn. Ben je er klaar voor? Mooi, houd je vast. Voltaire schreef eens: To learn who rules over you, simply find out who you are not allowed to criticize. Aangezien macht geen neutraal begrip is, vormt censuur als fenomeen dus een heet hangijzer, één waarover Kant zich eveneens heeft gebogen zoals we zagen in de eerste Vorrede van Die Religion innerhalb der Grenze der Bloßen Vernunft. Ongetwijfeld moet hij bekend zijn geweest met het werk van Voltaire, en hiervan uitgaande verbaas ik me dan ook over de voorzichtige, welhaast laconieke toon die hij in de aangehaalde passage aanslaat, ondanks dat hier en daar jegens de kerk steken onder water gewaar te worden zijn. Er staat namelijk veel op het spel, immers, hetgeen niet in woorden gevat mag worden zal te zijner tijd niet meer in woorden gevat kunnen worden, waardoor op zijn beurt blinde vlekken in het collectieve bewustzijn ontstaan en de samenleving, of cultuur zo men wil, in het meest gunstigste geval stagneert, al ligt aftakelt meer in de rede.

*And dry gas singing
But sound of water over a cock
Where the hermit-thrush sings in the pine trees
Alexandria Allāhu akbarrrrrrR
Vienna Hauptstadt der WeltttttT
London KANKERSTADtdtdtdtdD
Unreal POSTMODERNISME IS SPRONGDOOD
P1 Ik paSS in mijn jas
P2 Mijn jas paSS(t(...)) in mijn tas*

C Ik paSS in mijn tas

Koen = gek
Knettergek
Stapelgek
Gewoon ziek
Doodziek
Morsdood

*A woman drew her long black hair out tight
And fiddled whisper music on those strings
And bats with baby faces in the violet light
Whistled, and beat their wings
And crawled head downward down a blackened wall
And upside down in air were towers
Tolling reminiscent bells, that kept the hours
And voices singing out of empty cisterns and exhausted wells.
In this decayed hole among the mountains
In the faint moonlight, the grass is singing
Over the tumbled graves, about the chapel
There is the empty chapel, only the wind's home.
It has no windows, and the door swings,
Dry bones can harm someone.
Only a cock stood on the rooftree*

Ter illustratie van het principe censuur zoals zich dat vandaag de dag onder andere manifesteert het volgende voorbeeld: op 21 februari jl. is de uit een ver en daarom vreemd land afkomstige troubadour Omsi in hoger beroep alsnog veroordeeld voor twee zinnen uit zijn nummer Snamnee, te verstaan “Moslims geef ik geen hand” en “Ik haat joden nog veel meer dan de Christenen”. In beginsel lagen er vijf aangiftes tegen hem, waarvan één de eerste zin betrof en vier de laatste. Frappant aan de veroordeling is het gegeven dat de man die naar aanleiding van eerstgenoemde uitlating aan de bel trok later, voor het hoger beroep dus, z’n aanklacht introk. Bovendien is de tweede uitlating ambigu, waarbij, ongeacht welke lezing men kiest, aangemerkt moet worden dat het eenieder toch vrij staat iets of iemand te haten? Deze en enkele vergelijkbare zaken tonen aan dat het niet langer, zoals ten tijde van Kant bijvoorbeeld, “slechts” kerk en staat zijn vanuit waar gevaar op de loer ligt wat het vrije woord aangaat, maar dat ze vanuit verschillende kanten tegelijk wordt bedreigd. Iedereen kan wel ergens aanstoot

aan nemen; moeten we onszelf dientengevolge maar preventief monddood maken?

Hedentendage worden we daarnaast iets gewaar dat in het verlengde van deze klassieke cen-suurswijze ligt, maar dat door zijn geraffineerde vorm verstrekkende consequenties kan en waarschijnlijk zal hebben, iets wat ik "Gleichschaltung der Sprache" noem: het op welhaast Orwelliaanse wijze modificeren van het vocabulaire, hierbij vertrekkende vanuit een onzichtbare politieke correctheid waarvan niet duidelijk is wie precies de touwtjes in handen heeft. Bepaalde termen worden uit het discours verwijderd of dusdanig gemodificeerd dat van de originele betekenis vele scherpe kantjes worden afgesneden. Recentelijk heeft deze trend ook de universiteit bereikt, en zoals wel vaker het geval is, dreigt het vanuit daar door te sijpelen naar andere domeinen van de samenleving.

Zoals je weet ben ik geneigd te zeggen dat het woord van nature vrij is, een stellingname die natuurlijk niet waar kan zijn aangezien het een menselijk construct betreft dat altijd in een bepaalde context wordt opgeroepen. Zo is het goed denkbaar dat de eerste woorden lang geleden in een grot het licht zagen, en dat een jongentje – toen hij naar zijn mening véél te vroeg naar bed moest – 'fuck you' tegen zijn vader en moeder zei, iets wat hem een flinke oorvijs opleverde waardoor hij het vervolgens uit z'n hoofd liet iets dergelijks te uiten en hij zichzelf dus censureerde. Het behoeft wezenlijk geen uitleg dat het in dit geval om een onschuldige voorbeeld gaat, evenwel valt gemakkelijk in te zien wat de consequenties zijn wanneer schaalvergroting optreedt, van het gezin naar de samenleving zagezgd.

Tot besluit haal ik wederom Voltaire aan, die schreef: To hold a pen is to be at war. Gezien ikzelf bijna zes-en-een-half jaar aan een roman bezig ben – een tijd gedurende welke het vrije woord mijns inziens flink aan ruimte heeft ingeboet – voel ik me zeer aangetrokken tot deze uitspraak. Als we niet oppassen dreigt het Westen (ik heb geen idee wat deze term allemaal omsluit, doch we dragen er allemaal een vaag beeld van) een mongooltje te worden met een open ruggetje dat geen weerstand meer kan bieden aan bedreigingen omdat we taal, en daarmee denken als zodanig, gaandeweg hebben geneutraliseerd zodat onze cultuur resistent geworden is tegen gezonde kritiek. We dienen onze

ruggen te rechten teneinde het vrije woord, en daarmee onszelf, voor verval te behoeden.

Jaja, je leest het goed, ik ben bezig een roman in het leven te roepen, en voor jou zal er zeker plaats zijn. Mede hierom wil ik je eraan herinneren wat voor mooie tijden we samen hebben beleefd. Weet je bijvoorbeeld nog toen we gingen hoelahoepen op een zandbank in de Waddenzee, hoeveel moeite we hebben we moeten doen om een kapitein zo ver te krijgen ons bij eb het water op te brengen en hoe we kantje boord omsloegen toen we vastliepen? Diezelfde nacht, in dat krappe stuurhutje waarin het mede door de snurkgeluiden van de kapitein niet te harden was, riep je tijdens je slaap zijn naam voor de eerste maal...

Eigenlijk wilde ik er niet aan geloven. Ik voelde me gelukkig, althans, dat hield ik me voor omdat het als plicht ervoer richting jou in het bijzonder en het leven in het algemeen. Maar er knaagde iets aan me, iets dat me ervan weerhield met volle teugen te genieten van alle mooie momenten die me gedurende onze tijd ten deel viel. Gelijk men op 21 juni 's avonds met een gemengd gevoel naar bed gaat. Want weliswaar liggen de warmste dagen nog in het verschiet, de dagen zullen vanaf dan enkel nog korter worden, al ondervinden mensen down under op dezelfde dag precies het tegenovergestelde. Door zo 'n gevoel werd ik dus ook geplaagd.

Toen kwam de dag dat ik je met hem aantrof in bed, ons bed nota bene, als om te benadrukken dat ik er niet langer toe deed, dat ik uit het centrum was geslingerd door iets wat veel weg heeft moeten hebben van een langzaam aanzwengelende centrifugerende kracht, zo bleek achteraf toen de correspondentie tussen jullie beiden me per toeval in handen viel.

De haat die ik voel is niet in woorden te vatten zo diepgeworteld is ze in mijn karakter verankerd. Ik schroom dan ook niet het kind met het badwater weg te gooien door alles wat ons eenmaal heeft gebonden als een steen te laten vallen. Het ga je slecht.

*Fall tot um,
Ewoud.*

PS. I've got something you can never eat.

Welja, correspondentie onderhouden middels flessenpost, romantisch weliswaar doch weinig betrouwbaar me dunkt, temeer Aschergau helemaal niet aan zee grenst zodat enkel de persoon stroomopwaarts in staat is te zenden en de persoon stroomafwaarts louter kan ontvangen. Evenwel is het wellicht een betrouwbaardere manier van communiceren dan de vreemdgaande bitch die wordt beschreven. Desondanks, wat het vrije woord hier mee vandoen heeft is me een raadsel. Misschien was het een stroef lopende relatie of huwelijk vol geweld, en werd Ewoud continu de mond gesnoerd door Aviva. Voor de hand liggender is het te veronderstellen dat één en ander in Aschergau te wensen overlaat wat vrije uitingen aangaat.

20 september 1999

Lieve Lilith,

Wat een lijden is het jou te schrijven. Het bestaan van de mogelijkheid dat je deze brief nooit te lezen krijgt door nalatigheid van een ons onbekende postbezorger weerhield me er aanvankelijk van pen en papier ter hand te nemen. De gedachte dat mijn woorden aan jou spoorloos verdwijnen en in vergetelheid verzinken is ondragelijk, doch het verlangen mijn hart te luchten was te groot.

Onze ontmoeting zal ik nooit vergeten. We zagen elkaar voor de eerste maal op een sombere oktobernamiddag tijdens het verjaardagsfeest van je toenmalige verloofde, tevens mijn voormalige vriend. Nadat ik had plaatsgenomen op een stenen zitvlak en mijn ogen gewend waren aan het halfdonker zag ik je tegenover me op een beige bank, halfzittend, halfliggend, als ware je Cleopatra in hoogsteigen persoon. Even maar kruisten onze blikken elkaar waarna me onmiddellijk een gevoel van weemoed vervulde, net of we heimelijk iets grotesks met elkaar gemeen hadden waar niemand onder de aanwezigen iets afwist. We spraken weinig daar veel niet nodig was. We begrepen elkaar.

Meer dan een half jaar na onze kennismaking heb ik niets meer van je vernomen, dat wil zeggen, uitsluitend op indirecte wijze via mijn toenmalige kameraad, jouw ex-geliefde. Deze berichten waren zonder uitzondering negatief en verwijtend van aard. Zelfs

over de tijd dat jullie elkaar lief hadden vertelde hij vol minachting. Alles wat eens was had niet moeten zijn. Hij deed het voorkomen alsof er per vergissing sprake was geweest van liefde. Wat de precieze reden van zijn denigrerende houding was heb ik nooit kunnen achterhalen, maar ik denk dat het verkapte zelfverwijten waren die hij over je uitspuwde teneinde een minderwaardigheidscomplex te onderdrukken Zoals je weet maskeert men eigen tekortkomingen het liefst door naar anderen te wijzen. Wie zonder zonde is werpe de eerste steen.

Afijn, De tijd verstreek en ik raakte steeds minder betrokken bij het wel en wee van deze jongeman. Zoals je wellicht bekend is grijp ik in dergelijke situaties altijd een willekeurige gelegenheid aan om de bestaande band op duidelijke wijze definitief te verbreken. Ditmaal vormde geen uitzondering op die regel. Gelijk het een Godsgeschenk betrof, geschiedde het dat ik in maart het volgende jaar drie dagen bij hem thuis verbleef. Een andere vriend kwam ook opdagen, iemand je welbekend met wie mijn band eveneens geleidelijk aan minder hecht was geworden. Zodoende waren we met zijn drieën. Ik kan de inhoud van deze dagen slechts als verwaarloosbaar omschrijven omdat we tot niets in staat waren daar de drank ons te zeer in haar greep had. Het beeld staat me nog duidelijk voor ogen dat we trachtten een potje Risk te spelen. De idee om door middel van dobbelstenen en gezond verstand elkaar af te maken op een bord bestond al enige weken, nu zou ze eindelijk in praktijk worden gebracht. Tot mijn grote spijt, of misschien juist wel het tegenovergestelde ervan, zijn we niet verder gekomen dan het uitpakken van de doos. Onze lichamen waren eenvoudigweg te zeer verdoofd. Deze drie lange saaie dagen, de bevestigende teleurstelling die uitging van de voelbaar aanwezige onbeduidendheid, het was niets dan een flauwe dreun op een plek die met het verstrijken van de tijd reeds fragiel was geworden. Een uur na thuiskomst heb ik koelbloedig een afscheidsbrief geschreven, in duplo. Ergens gras over laten groeien is niet mijn ding. Vegetariër of niet, ik wil boter bij de vis.

22 juni hetzelfde jaar. Het was het onbewolkt, bloedheet en windstil. De hoog aan de hemel staande zomerson sparde mens noch dier met de scherpe lichtstralen die ze genadeloos uitwierp. Wat je ook deed of liet, de gebakken lucht braadde je levend. Een zinderende hitte vulde de atmosfeer en deed de lucht trillen

waardoor er golfjes ontstonden die mijn hersenen binnendrongen om aldaar mijn identiteit te vertroebelen. Ik werd lam gelegd door Moedertje Natuur.

Doelloos liep ik rond. Bij het zetten van de volgende stap was de vorige stap alweer uit mijn herinnering verdwenen. Werkelijk geen beeld bleef langer dan een seconde in mijn hoofd hangen. Plots echter werden mijn ogen iets gewaar wat zich hardnekkig in mijn bewustzijn plantte. In mijn verwarde toestand meende ik een heuse fata morgana te aanschouwen: twee schone dames in een schommelstoel onder een grote treurwilg die een zee van schaduw over het hete aardoppervlak wierp. Godzijdank bedrogen mijn zintuigen me niet. Jij zat daar samen met een vriendin witte wijn te drinken. De week die volgde had iets irrealis, doch voor ik er erg in had was je weer weg. De belofte om bij terugkomst contact op te nemen heb je gebroken, en daarmee mijn hart.

Jij en ik, wij samen, we hadden potentie grootse dingen te verrichten ware het niet dat iets uit het verleden je ervan heeft weerhouden mij net zoveel te vertrouwen te schenken als jou ten deel is gevallen. Ik betreur dit ten zeerste, temeer ik nooit zal weten waaraan dit heeft gelegen. Desondanks lijkt me uitwijden over mogelijke oorzaken van vermeende onenigheden misplaatst en onvolwassen. Een ieder staat anders in het leven.

*Ik wens je alle goeds,
Ewoud.*

PS Gecondoleerd met het verlies van je vader. Hij snapte je.

Een vertroebelde identiteit door de hitte... Zeker weer het nieuwste. De schrijver van deze brief – klaarblijkelijk dezelfde als van het eerste schrijven – moet een groot fantast zijn geweest. Hoofdschuddend schenk ik mezelf nogmaals in, en net wil ik een slok nemen of de telefoon laat luidkeels van zich horen. Op dit tijdstip kan het echt maar één iemand zijn. Zonder op de display te kijken neem ik dat rotting op.

‘Dag mam, ik ben er even niet. Mocht je de behoefte voelen een boodschap achter te laten, spreek die dan in na de piepton. PIIIIIEEEP!!!’

...

‘Waar bleef je nou!? Je bent gewoon niet komen opdagen. Ik ga nu slapen want ik ben doodop, maar hier is het laatste woord nog niet over gesproken. Begrepen?’

KLIK. TUUUUT... TUUUUT... TUUUUT...

Welja, het jubileumfeest van mijn ouders’ samenzijn gemist. Zomaar. Alsof het niets is. Gewoon niet op komen dagen. Ach, het is nu te laat daar nog verandering in te brengen, en per slot van rekening ben ik ook maar een mens, met alle gebreken erop en eraan. Verdergaan met leven luidt het devies Er zit niets anders op.

De zopas gelezen brief schuif ik terzijde. Ik ben op zoek naar feitenmateriaal waaruit een concreet beeld van de levensomstandigheden te Aschergau gedestilleerd kan worden. Sentimenteel afscheidsgedoe is aardig om te lezen, ontroerend zelfs als je nagaat dat de persoon zich veel moeite heeft getroost dit alles aan het papier toe te vertrouwen, maar het bewijst me geen enkele dienst. Op hoop van zegen pak ik het volgende stuk volgeschreven papier dat, te oordelen naar het hand- en onderschrift, wederom afkomstig is van dezelfde jongeman.

22 september 1996

Beste Betulah,

Te lang hebben we elkaar niet gezien of gesproken. Het zou een leugen zijn wanneer ik dit mijnerzijds aan het ontbreken van een geschikt moment hiervoor zou toeschrijven. Trots ben ik allerm minst op mijn gedistantieerde houding, graag had ik gewild dat dingen anders waren gelopen. Hopelijk wil je me vergeven, mijn intenties zijn namelijk goed.

Jij moet al een jaar of vijf zijn geweest toen ik ter wereld kwam. Deze kloof van meerdere jaren die vastlag op mijn geboortedag heeft iedere mogelijkheid om samen de wereld te ontdekken bij voorbaat uitgesloten. Pas later, veel later, heb ik het gemis begrepen dat ik gedurende mijn kindheid heb gehad: familie buiten het gezin om. Het bezitten van dit gebrek is een kwelling die me mijn leven lang zal achtervolgen, een blijvend mentaal litteken, omdat ze nooit meer ongedaan gemaakt kan worden. Gedane zaken nemen nou eenmaal geen keer.

De weinige keren dat we elkaar hebben gezien zijn in mijn ogen pijnlijk te noemen. Het gat dat de tijd tussen ons had geslagen openbaarde zich bij zulke ontmoetingen in concreet fysieke afstand. Ik hier, jullie daar. Vanzelfsprekend werden er over en weer blikken gewisseld, en soms waren we niet te beroerd om op elkaar af te stappen en te informeren naar de dagelijkse gang van zaken. Wanneer de avond vorderde kon zich hier en daar zelfs een aardig gesprekje ontpoppen. Toch, dit alles was uit beleefdheid. We moesten zulke samenkomsten zo goed en kwaad als dat ging samen in één ruimte doorbrengen. Wanneer ze voorbij waren, kon een ieder zich weer terugtrekken in zijn of haar eigen leefwereld, de jouwe vol mensen, de mijne doordrongen met eenzaamheid. Ik herinner me duidelijk dat zich in me een afkeer begon op te bouwen, dat het me steeds meer moeite kostte om bij dergelijke bijeenkomsten aanwezig te zijn. Hier en daar begon ik een gelegenheid over te slaan en voor ik er erg in had, besloot iets in mij voortaan te zullen schitteren door afwezigheid.

Ik hoop dat je alles wat je tot nog toe gelezen hebt niet als verwijt opvat, maar als constatering. Ik moet dit kwijt. Het maakt ruimte vrij om vooruit te kunnen kijken, om met opgeheven hoofd het toneel te verlaten, een toneel waarvan ik overigens nooit echt onderdeel heb uitgemaakt.

De laatste maal dat we elkaar spraken maakte je een bijzonder droevige indruk op me. Dit ondanks het feit dat je drie jonge gezonde kinderen hebt die veel om je geven. De dagelijkse onderdompeling in huishoudelijke taken, de verdronken verlangens en verwaterde idealen: de essentie van je verhaal had een bittere ondertoon. Was het hier maar bij gebleven, maar nee, het gesprek kreeg een ietwat merkwaardige wending toen een man aan kwam zetten die zich bij alles wat hij zei beriep op Het Woord. Plots kwam me jouw ongeluk glashelder voor ogen te staan. Om alles wat deze man zei lachte je verlegen als een meisje dat zich geen houding weet te geven, terwijl juist hij symbool staat voor dat wat je diep van binnen haat, haten moet. Realiseer je dat zulk mensenvolk verantwoordelijk is voor jouw leed, jouw miskennis en jouw onderdrukking. Laat biologisch verschil tussen man en vrouw niet doorsijpelen naar gebieden waar ze misbruikt kan worden. Het huisvrouwensyndroom voorkomen is beter dan haar genezen, want het isolement dat

iedere moeder tot op zekere hoogte kent wordt overspoeld met leegte wanneer de kinderen het ouderlijk huis verlaten. Ik besluit mijn schrijven door te zeggen dat je alles wat pijn doet, al glimt het nog zo mooi, onherroepelijk moet afstoten. Dit om te blijven wie je bent, een dierbare van me. Verlaat je kinderen uit liefde voor jezelf.

*Vaarwel,
Ewoud.*

PS Zal je voortaan een lief meisje zijn?

Tja, wederom weinig concrete informatie, behalve dan dat men in Aschergau bekend is met de Bijbel, een gegeven dat me overigens allerm minst verbaast. Hoe men de reformatie daarentegen heeft doorstaan, of een eventuele contrareformatie, kan ik uit het geschrevene zo niet direct opmaken, en aangezien we ons in deze regio precies op de religiegrens bevinden zal het er hoogstwaarschijnlijk aan gelegen hebben naar welk omliggend dorp de hoofdweg indertijd voerde. Evenwel wordt ook over dat soort belangrijke details in alle toonaarden gezwezen.

En waar moet dat meisje – dat toch maar even moeder is van drie kinderen – naartoe als ze Aschergau met geen mogelijkheid kan verlaten? Het komt me een beetje sadistisch voor, iemand opdragen het onmogelijke te doen, niet alleen letterlijk, maar ook figuurlijk: een moeder kan haar kroost toch niet in de steek laten?

Ach, snel door naar de volgende brief, dit gaat gewoon weer nergens over. Toch begin ik een beetje benieuwd te worden naar de jongeman door wiens hand ook de vierde brief die ik ter hand neem het daglicht heeft gezien. Mocht hij nog in leven zijn, dan zal hij wel ontstemd reageren zodra hij verneemt dat een wildvreemde in zijn correspondentie snuffelt.

8 september 1997

Teerhartige Tziporah,

Wat je nu te zien krijgt is uitsluitend voor jouw ogen bestemd. Zodra je klaar bent met lezen moet je deze brief verbranden en de as – verdeeld over twee glazen wijn – in alle stilte opdrinken,

het eerste glas voor jezelf, het tweede glas uit mijn naam. Als je dat hebt gedaan mag je met niemand over de inhoud praten, daarvoor eveneens niet trouwens. Krabbel ook niet stiekem ergens steekwoorden neer, maar laat de boodschap voorgoed in je geheugen gegrift staan.

Het is niet zo dat ik je iets ga opbiechten van de vele dingen die ik op mijn kerfstok heb, hoe graag ik dat ook zou willen doen, doch het kan zomaar gebeuren dat mijn confessie in handen van een kwaadwillend persoon valt die mijn goed gemeende intenties doelbewust verkeerd opvat en zo een onjuist beeld schetst van mijn persoonlijkheid. Het is dus geen schuldbelijdenis die je onder ogen krijgt. Wat je nu wel in handen hebt, is een accurate analyse waarmee ik al enige tijd rondloop en die ik het delen met jou alleszins waard acht. Ik wil je bij dezen nogmaals op het hart dat mijn woorden enkel aan jou zijn gericht. Stel je voor dat ze van hun oorspronkelijke betekenis worden beroofd zodra iemand anders ze te lezen krijgt waardoor er niets dan rare notities overblijven die toevalligerwijze op papier zijn terechtgekomen! Waarover ik je bij dezen nadere informatie wil verstrekken is geluk. Geluk is een schaars goedje. In tegenstelling tot verstand, waarmee iedereen naar eigen zeggen rijkelijk is toebedeeld, weet geluk zijn aanbod dermate beperkt te houden dat het zich wellicht tot begerenswaardigste hebbedingetje heeft weten op te werken, al zoeken velen van ons hun heil liever in monetaire middelen, terwijl dit juist een dwaalspoor is dat moeilijk verlaten kan worden wanneer iemand het eenmaal heeft betreden. Alsof dit al niet erg genoeg is komt daar nog bij dat er zat geld is, niet eerlijk verdeeld weliswaar, doch daarvan zou niemand wakker moeten liggen. Ten eerste omdat er verschil dient te zijn ten behoeve van pluraliteit, wat op zijn beurt goed schijnt te heten. Ten tweede omdat overmatig bezit van deze of gene valuta het besef van zinloosheid des levens alleen maar versterkt, net zo lang tot de geldberg onoverzichtelijk ver doorgroeit en de doelloze zaken die men er vervolgens mee doet pijnlijke proporties bereikt. Niet alleen is de hierdoor onistane gemoedstoestand praktisch ondragelijk, ze is bovendien moeilijk kwijt te raken.

Genoeg gesproken over geld, laat me geluk nader tegen het licht houden. Zoals eerder opgemerkt: het aanbod is zwaar ontoereikend om aan de vraag te kunnen voldoen. Toch lijkt het

menigmaal of ook hieraan niemand tekort komt. Laat je echter niet misleiden, het onbestemde gemis dat aan ieder menselijk individu knaagt schijnt dwars door de maskers heen die we opzetten teneinde elkaar met gesloten vizier tegemoet te treden. Alles wat je moet doen is je eigen ogen goed de kost geven en eerlijk zijn, tegenover jezelf en je naasten.

Geld kan worden uitgedrukt in hoeveelheid, net als verstand, hoe dubieus sommige meetmethoden ook zijn. Geluk daarentegen laat zich niet vangen in tabellen, lijstjes of diagrammen. Juist de onmeetbaarheid van geluk speelt haar parten. In hoge mate ben ik er van overtuigd dat ze het er om doet, ongrijpbaar zijn.

Want stel iemand ervaart het heerlijke gevoel van een orgasme dat – tussen ons gezegd – bij mannen en vrouwen precies hetzelfde aanvoelt. Stel nou, zo iemand beweert gelukkig te zijn... dat is toch van den zotte? Hij of zij ervaart natuurlijk enkel lust. Of denk je eens in, een ouder die zijn/haar kindje voor de eerste maal ziet lopen met een onhandige waggelgang. Denk je dat zo iemand gelukkig is? Om je maar meteen uit de droom te helpen: zo iemand is blij, net zo lang tot het kindje valt en in tranen uitbarst, dan steken verzorgingsdriften weer de kop op en verdwijnt dat hoegenaamde gevoel van gelukzaligheid als sneeuw voor de zon. Of wat te denken van iemand die een leuke avond geniet met vrienden en vriendinnen? Je kent het wel, lekkere hapjes, goede drank, toepasselijke muziek en een stevig gesprek dat zich kenmerkt door zowel een pittige inhoud alsook door lollige kwinkslagen tussendoor. Verkeer je werkelijk in de veronderstelling dat zulk een mens gelukkig is? Om je wederom een illusie armer te maken, zo iemand heeft plezier, geniet van het leven dat hem of haar in volle teugen opslokt. Maar geluk is wederom niet in het spel. Geluk laat zich enkel met terugwerkende kracht doen gelden. Pas in de terugblik op vergane periodes kan worden vastgesteld of er sprake is geweest van misschien wel het overheerlijkste gevoel waarmee het mensdom beloond kan worden. Zo bekeken houdt eigenlijk ieder mens zich op in een volstrekt niemandsland dat zich gepositioneerd weet tussen ogenblikken van absolute euforie en momenten van diepe terneergeslagenheid. Wat dat aangaat staat geluk haaks op liefde. Het mondiale aanbod van liefde is enorm, kwalitatief en kwantitatief bekeken. Zo is er onder meer blinde liefde, verboden liefde, eenzijdige liefde, platonische liefde, haat-

liefde en doodgebloede liefde. Je kunt het zo gek niet bedenken of mensen schaffen het aan. Ook jij hebt al heel wat varianten de revue laten passeren, maar of ze nu stuk voor stuk gepaard zijn gegaan met retrospectief geluk, daarover twijfel ik ten zeerste, en ik denk dat jij je dat ook weleens afvraagt. Naar buiten toe ben je sterk genoeg, maar intern? Ik vraag me af of dit een open-, gesloten- of retorische vaag is. Waarschijnlijk een mix van de twee laatstgenoemde, net als zo vaak het geval is in het leven. Er blijft altijd meer onuitgesproken dan ik hier kan neerschrijven, maar zoals je weet: spreken is zilver, zwijgen is goud. En met niets minder dan het meest edele metaal moeten we genoeg nemen. Omdat we het waard zijn. Jij vooral, mijn lieve kleine heks.

*Pas goed op jezelf,
Ewoud.*

PS Misschien lijd ik aan Wernicke-afasie.

Dit is de totale onzin nabij. Als alles wat ik heb gekregen van de zelfde jongeman afkomstig is, dan dump ik die doos gewoon bij het oud papier zonder er met iemand ooit nog een woord over te reppen. Mijn stembanden zullen er niet rouwig om zijn.

Ik schuif de brief terzijde, sta op en onmiddellijk maakt een licht wazig gevoel zich meester van m'n hoofd. De fles wijn is leeg. Lichtjes wankelend begeef ik me richting keuken. Bij het betreden van deze ruimte word ik ontvangen door een onaangenaam zure geur die voortkomt uit mijn drogende kleren. Op het aanrecht, naast de afwas van een week, plaats ik de lege fles. Voor de zekerheid gaan er drie volle mee terug naar de woonkamer. Je weet maar nooit.

Nog altijd even charmant gekleed verplaats ik vervolgens de doos en beide kaarsen zodat ik het mezelf gemakkelijk kan maken in de rode hoekbank. Boven m'n hoofd knipper ik een lichtje aan dat voor een ovaalvormig wit omlijst spiegeltje hangt dat door twee lichtblauwe engeltjes in de lucht wordt gehouden. Het flauwe licht dat dit typisch Scandinavische object verstrooid is net genoeg om bij te kunnen lezen zonder m'n ogen te verpesten. Teneinde efficiënter te werken leg ik nu telkens vier opengeslagen brieven naast elkaar, waarna mijn ogen over het

papier glijden, op zoek naar zinsneden die me eventueel van nut zijn.

Het vonnis dient per direct te worden omgezet... De toch al gespannen verhoudingen binnen ons systeem zijn niet meer in overeenstemming met het wenselijke... Een patstelling dreigt indien we hier niet uit geraken... Structuren en processen dienen allen kritisch te worden herzien om continuïteit te kunnen blijven garanderen... Passief verbieden werkt averechts, actief gedogen is het antwoord... Ik ben tot lijdend voorwerp gemaakt... Welk een onwetendheid spreekt er uit dit besluit... Negeert signalen uit het verleden...

...

..

.

Hoofdstuk III – Alexis

§5. Opkomst

Doodstil hangt een dichte mist in het verlaten landschap waardoorheen ik al uren achter elkaar op dezelfde langgerekte weg loop die geen bochten kent, zich nergens afsplitst of zelfs maar parallel loopt aan een rivier of kustlijn bijvoorbeeld. Er lijkt maar geen einde in zicht te komen terwijl mijn wandeling anders nooit zo lang duurt, althans, zo komt het me momenteel voor, opgesloten als ik zit in de huidige beleving. Bovendien heb ik het gevoel dat er iemand ontbreekt, iemand die me normaliter vergezelt op deze tocht. Maar dat kan evengoed inbeelding zijn, want er valt nu in geen velden of wegen een persoon te bespeuren en een denkfoutje is gemakkelijk gemaakt. Per slot van rekening ben ik ook maar een mens, met alle gebreken erop en eraan, valse herinneringen inbegrepen, gratis en voor niets. Geplaagd door ongeacht welke tekortkomingen dan ook, ooit zal ik op plaats van bestemming moeten aankomen. Dit kan onmogelijk eindeloos maar doorgaan.

Vijf dagen per week loop ik deze weg, zo bedenk ik me. Altijd dezelfde. 's Morgens heen, 's middags weer terug. Week in week uit. Al vier lange, saaie schooljaren op rij. Het is eentonige routine die m'n neus uitkomt, vooral nu het gemis van een ontbrekend persoon dat misschien niet eens bestaat als een brok fantoompijn aan me blijft knagen. Voorts heb ik dorst en ben ik het lopen in deze neerslachtig laaghangende wolk beu. Tot overmaat van ramp zie ik dat een schoenveter is losgeraakt. Het zit me niet mee vandaag.

Om mijn huidige situatie van een extra portie miserabelheid te voorzien ben ik ook nog eens lichtelijk nerveus omdat ik straks hoogstwaarschijnlijk Alexis weer zie. Telkens wanneer we alleen zijn wil ik het haar zeggen. Me dan tot haar richtende probeer ik een in mezelf vele malen herhaalde zin uit te spreken, doch al wat mijn mond op zulke momenten verlaat is onsamenhangend van aard. Met haar grote ogen kijkt ze me vervolgens nieuwsgierig aan op een manier die sterk doet vermoeden dat ik een boodschapper ben van goed nieuws. Mijn sprakeloosheid ontnemt me echter iedere mogelijkheid haar iets zinvol te

melden, positieve berichten verkondigen valt al helemaal buiten de boot.

Toch, zonder ook maar iets van teleurstelling te laten blijken over mijn onbegrijpelijke stilzwijgen, wiegt Alexis in zulke gevallen speels haar heupen heen en weer, ondertussen een pakje sigaretten uit haar stoffen zwart-rood geblokte schoudertas tevoorschijn halend om er als altijd in een V-vorm twee sigaretten uit te pakken: één voor mij en één voor zichzelf.

Doorgaans rook ik niet, maar voor Alexis, om bij haar te zijn, ben ik tot alles bereid. Aangezien ik niets bij me draag dat vuur kan produceren bevind ik me in een prettig afhankelijke situatie die harerzijds noodt tot verstrekking van hulpverlening, iets wat ze gelukkig niet nalaat. Moederlijk strijkt ze een lucifer af en in een toch naar het puntje van de sigaret houdt ze haar handen eventjes dicht bij m'n gezicht. Vlak voordat het stinkstokje aanstaat, waarna hij onmiddellijk zijn stinkende rook op dominante wijze in de wijde omgeving verspreidt, ruik ik een geur die ik inmiddels maar al te goed herken. Het is de zachte meisjesgeur van Alexis.

Onwennig houd ik het witte staafje tussen wijs- en middelvinger geklemd. Iedere keer opnieuw verbaas ik me over de wijze waarop zoiets in de hand ligt, heel anders dan het schrijfgerei waarmee ik me de pleures schrijf tijdens tentamens bijvoorbeeld, of het lepeltje waarmee ik in de veel te zoete kopjes thee roerde die mijn grootmoeder me gewoon was voor te zetten toen ze zich nog onder de levenden ophield. God hebbe haar ziel.

Langzaam maar zeker beweeg ik het smeulende gevaarte richting mijn lippen teneinde middels zuigkracht rook te produceren die na een kort oponthoud in mijn mond tijdens de inhalatie meteen wordt afgevoerd naar achteren. Dit alles geschied op grootmoedige wijze, want ik moet eerlijk bekennen dat het eerste trekje me altijd zwaar op de longen valt. Desondanks laat ik niks merken door m'n hoofd enigszins af te wenden tijdens het uitblazen, onderwijl kokhalsneigingen onderdrukkend die smeken te worden omgezet in braken. Vanzelfsprekend weet ik me te beheersen. Alles geschiedt uiterst subtiel aangezien ik niet wil afgaan tegenover een meisje, al helemaal niet tegenover Alexis.

Vervolgens kijk ik aandachtig toe hoe Alexis ingetogen inhaleert, en hoe ze de rook rustig in haar longen laat glijden, een handeling waarbij een klein wolkje aan haar mond ontsnapt. Daarna perst ze haar lippen op elkaar zodat de rook zachtjes uit haar neusgaten glijdt. In tegenstelling tot bij mij voltrekt ze de handeling op uiterst beheerste, welhaast natuurlijke manier. Waarschijnlijk heeft ze er lang op geoefend en is ze daarom al op jonge leeftijd begonnen met roken, om het op latere leeftijd goed onder de knie te hebben zagezegd, opdat ze anderen ermee kan imponeren.

Mij schalks aankijkend loopt ze daarna zwierig op me af. Als ze me op dermate geringe afstand is genaderd dat ik haar ademhaling voel raakt ze even mijn hand aan, en opnieuw wil ik het haar zeggen als plots iemand zich aan haar opdringt die haar nodig heeft voor een of ander werkstuk.

Prompt is alle magie verloren, opgelost in de dagelijkse gang van zaken. En weer heb ik een gelegenheid aan m'n neus voorbij laten gaan. Jammer genoeg besef ik het maar al te goed. Niet zelden sta ik in zulke gevallen op het punt van de totale mentale ineenstorting. Alexis is adembenemend dichtbij en tegelijkertijd onnoemelijk veraf. Deze tantaluskwelling achtervolgt me sinds kort overal, zelfs tijdens mijn slaap word ik menigmaal niet gespaard.

Gelukkig loopt mijn eenzame wandeling door dit onbepaalde landschap ten einde, want geleidelijk aan wordt het gebouw zichtbaar waar op last van de overheid collectieve educatie plaatsvindt. In deze kille kolos stoomt men de aanvankelijk nog levenslustige jeugd in hoog tempo klaar voor volwaardig lidmaatschap van een afstompende samenleving die iedere vorm van oprechtheid en spontaniteit als onwenselijk bestempelt en dientengevolge de kop indrukt. Eigen initiatief is immers enkel wenselijk wanneer het in de pas loopt met een van hogerhand opgelegd denkpatroon. Merkwaardig genoeg wordt de toekomstige generatie tijdens dit vormingsproces geacht zaken in zich op te nemen die binnen dezelfde verdriet zaaierende maatschappij waarvan ze later onderdeel gaan uitmaken volstrekt irrelevant zijn. Misschien doet men dit om zo alvast gewinning te kweken met betrekking tot het verrichten van onzinnige werkzaamheden waarmee het gros der mensheid zich bezighoudt tot de dood ze komt verlossen, of misschien omdat men

doodgewoon te lui is fatsoenlijk onderwijsmateriaal aan te schaffen en gekwalificeerd personeel in te huren. Waarschijnlijker is het dat er domweg geen reden aan ten grondslag ligt. Tot op heden is het antwoord me in ieder geval onbekend.

Maar alsof het ontbreken van een duidelijk achterliggend motief voor alle halfgare handelingen die leerlingen dienen te verrichten al niet genoeg is, laten de omstandigheden waaronder deze inferieure vorm van kennisoverdracht geschiedt evenzeer te wensen over: krappe lokalen, vieze toiletten, smerige koffie, kleffe broodjes en korte pauzes. Alles is inbegrepen. Om nog maar te zwijgen over de slechte adem die sommige docenten in uithijgen wanneer ze je met een of andere onbeduidende vraag helpen die enkel werd gesteld zodat de leerling in kwestie de indruk wekt zich toch nog een beetje om de lesstof te bekommeren. In het onderwijs treft men werkelijk alles aan. Het kan niet meer op.

Enkel de aanblik van deze grote, grijze Oostblok-constructie brengt mij – net als veel van de anonieme medescholieren waarmee ik hier tegen mijn zin in onder het mom van leerplicht dagelijks vertoef – regelmatig rillingen over m'n rug die hoofdzakelijk ontspruiten aan een mix van onbepaalde angst en een allesomvattende minachting.

Wie ben ik? Wat doe ik hier? Twee vragen die menig ochtend door mijn hoofd spoken bij de visuele confrontatie met deze architectonische miskraam. Wie ik ben zal ik wellicht nooit te weten komen. Maar wat ik hier doe, wat mijn opgave is, staat me sinds de herfstvakantie glashelder voor ogen: Alexis veroveren.

Jammer genoeg zitten we niet bij elkaar in de klas. De korte pauzes en de al dan niet zelfgemaakte tussenuren dien ik dus optimaal te benutten om in haar aanwezigheid te kunnen verkeren. Helaas ben ik niet de enige die er zo over denkt. De concurrentie is moordend, en ondanks mijn grote lengte moet ik bijwijlen op mijn tenen lopen om het hoofd boven water te houden. Het is een doorlopend gevecht in een poging Alexis' aandacht vast te houden, waarbij de bel maar al te vaak als spelbederver optreedt.

Ik herinner me nog goed dat ik haar voor de eerste maal het plein op zag lopen. Gelijk wist ik het: jij bent van mij, daaraan valt niet te ontkomen. Echter, nog voordat ik naar haar toe was

gegaan, eer ik ook maar enigszins kon anticiperen op zo'n buitenkansje waarvan de consequenties wellicht mijn leven voorgoed zouden veranderen, alvorens dit alles stond ze reeds pal voor me.

‘Weet jij waar dit lokaal is?’ vroeg ze brutaal, me een gaaf, met paarse bloempjes volgekleurd lesrooster voor ogen houdend waarop in grote, zwierige letters haar naam stond. Alexis. Haar wijsvinger wees overdreven duidelijk het blokuur wiskunde aan van maandagochtend de eerste twee lesuren, alsof ik eraan herinnerd diende te worden dat de herfstvakantie voorbij was en er weer vijf kostbare levensdagen door m'n vingers zouden wegglijpen tot het volgende weekend zich weer aandiende en ik wederom opgelucht kon ademen, zij het voor korte duur, al is het somtijds wijs je zegeningen te tellen en de rest gewoonweg maar over het hoofd te zien.

Om dit nieuwe meisje, dat klaarblijkelijk de naam Alexis droeg, op mijn gemak te kunnen bewonderen, deed ik alsof ik diep na moest denken over haar vraag. Ik kneep mijn ogen een weinig samen en van top tot teen bekeek ik haar schaamteloos.

Bruine ogen, op subtiele wijze omsloten door late zomersproeten, straalden helder van haar smalle gezicht dat ze, evenals haar beschaafde mond, lichtjes scheef hield. Haar lange, lichtbruine haren vielen elegant over een rode getailleerde jas die haar lichaamsvorm mooi liet uitkomen, terwijl de wijde zwarte ribbroek eronder daarentegen geen informatie prijs gaf over haar benen. Er bleef dus genoeg ruimte om de verbeelding te laten spreken. Tot slot stonden twee goed gepoetste legerkistjes evenwijdig aan haar schouders standvastig op de grond. Het hele voorkomen staalde een zelfverzekerdheid uit die me een fractie van een seconde ineen deed krimpen van schaamte, maar minstens zo snel herinnerde ik me eraan dat ze mij door het stellen van een vraag als autoriteit en vertrouwenspersoon erkende. We waren dus aan elkaar gewaagd.

Wat een mooi meisje, dacht ik bij mezelf nadat ik een beetje tot bedaren was gekomen. Het was nu of nooit, er moest iets gebeuren tenteinde mijn presentie te verankeren in dit moment ter voorkoming dat ik zou oplossen en alles slechts inbeelding bleek te zijn. Mijn uitgestoken arm werd, geheel in lijn der verwachting, met een stevige handdruk beantwoord.

‘Gecondoleerd Alexis,’ sprak ik haar kordaat toe, de vibratie in m’n stem zoveel mogelijk onderdrukkend. ‘Je hebt straks wiskunde van de meest fantasieloze homo sapiens ter wereld. Het spreekt voor zich dat ik het lokaal weet te vinden. Want hoeveel ik ook spijbel, ik ken dit gebouw beter dan me lief is. Ik kan je nu wel uitleggen waar je moet zijn, maart ik vrees dat je hopeloos zult verdwalen, om misschien nooit meer levend terug te keren. Ik loop wel even mee, voor je eigen bestwil.’

§6. Ondergang

Langzaam openen mijn ogen zich.

Door het halfdonker waarin ik me bevind kost het een tijdje eer ik me beseft waar ik ben, liggend op de bank in de woonkamer waar ik nog net één der beide kaarsen zie uitgaan. Het lontje smeult eventjes na voordat een artistiek laatste sliert rook definitief het einde aankondigt. De andere kaars heeft zichzelf al eerder het zwijgen opgelegd zonder dat ik daar getuige van mocht zijn. Het is triest maar waar.

In mijn liggende houding neem ik een flinke slok wijn om de rare smaak in m’n mond weg te spoelen. Nu alle twee de kaarsen zijn opgebrand, knipper ik eveneens het Scandinavische lichtje uit. Meteen wordt het volledig donker, en na me te hebben omgedraaid met een tollend hoofd val ik gelijk weer weg.

Met veel moeite wring ik me door massa’s dicht op elkaar gepakte leerlingen heen die met elkaar ginnegappen, dom voor zich uitstaren, sterke verhalen vertellen, roddelen, tongzoenen, neuspeuteren en meer van dat soort nietszeggende bezigheden vertonen. Deze ogenschijnlijk eindeloze barrière van onpersoonlijk mensenvlees belemmert gelukkig alleen mijn looppad, want mijn grote lengte brengt als voordeel met zich mee dat ik docenten van veraf kan opmerken zonder dat zij mij gewaarworden. Nog afgezien van mijn lengte is dit eveneens mogelijk omdat uitgerekend zij, de mensen die ons idealiter gezien moeten leren fenomenen van verschillende invalshoeken te bezien, altijd met het gezicht naar beneden gericht hun weg vervolgen, alsof ze zich doelbewust aan koeien spiegelen die in een weide grazen, jaar in jaar uit de boel herkauwen om vervolgens een ongepasteuriseerde lauwe melk over te houden die ondrinkbaar is.

Hoe geringschattend ik ook over docenten denk, ze bekleden mooi wel een hogere rang dan ik, en dat blijft veelal niet zonder gevolgen. Het is vanwege deze scheve machtsverhouding dat ik sommigen van hen een tijdje dien te mijden in verband met wangedrag tijdens de les waarvoor ik me – na uit de klas te zijn verwijderd – niet heb gemeld bij de decaan of directeur, te laat ingeleverde verslagen waarvoor ik al meerdere keren uitstel had gekregen of andere misstanden die in hun ogen noden tot het nemen van maatregelen.

Indien ik één van de docenten in het vizier krijg die nog een appeltje met me te schillen heeft duik ik altijd het eerste het beste toilet in, ook al is dit één is voor minder-validen, meisjes of leerkrachten. Zolang ik leef zal ik me met hand en tand verzetten, zal ik met alle mogelijke middelen trachten uit de klauwen van deze plaaggeesten te blijven. Want dat zijn het eigenlijk in het diepst van hun wezen: gekrenkte ambtenaren die hun frustraties afreageren op weerloze leerlingen, zichzelf onderwijl aldoor de illusie voorhouden over de eeuwige jeugd te beschikken, tot ze eenmaal met pensioen gaan waardoor het niet langer mogelijk is zich te spiegelen aan de altijd levenslustige leerlingen waarmee ze hun gehele werkzame leven in een lokaal hebben vertoefd, en ze dientengevolge geconfronteerd worden met hun eigen fysieke en mentale toestand die stilaan door de jaren is afgetakeld. Het mag dan ook niet verwonderlijk heten dat heel wat gepensioneerde leraren, die sowieso al rijp zijn om te sterven, zichzelf op den duur vanwege dit pijnlijke besef van kant maken.

Aangezien er ditmaal in geen velden of wegen een docent valt te bespeuren die ik maar beter even niet onder ogen kan komen hoef ik me vandaag tot mijn grote opluchting niet te verstoppen in één of ander vies toilet. Zodoende bereik ik na veel geduw en gestomp eindelijk het lokaal waar onze klas zich straks voor anderhalf uur moeten vermaken met gortdroge lesstof. Nog drie minuten en het feest kan beginnen.

Verveeld slenter ik door de gang, me op deprimerende wijze ten volste bewust van alles wat we me omringt. De hopeloos verouderde landkaarten aan de wanden, her en der voorzien van inhoudsloze teksten en kauwgom; de vitrines met het weinig interessant gesteente erin; de kapotte plafondplaten en vanzelfsprekend het beruchte prikbord waarop en plein public cijfers en nakomuren van leerlingen prijken, met naam en

toenaam vermeld, dat spreekt voor zich. Ieder detail van deze gang ken ik als de binnenkant van mijn voorhuid. Het is om moedeloos van te worden.

Opvallend genoeg is nog niemand van mijn klasgenoten aanwezig om me gezelschap te houden. Tegen deze tijd staat er meestal wel een of andere dorpselamlendige pummel die met het openbaar vervoer richting de grote stad trekt waardoor hij altijd veel te vroeg is. Niet dat er met zulk volk veel te bespreken valt, maar alle vormen van aanspraak zijn me welkom op dit uur van de dag, opdat ik zodoende van mijn eigen gedachten loskom door er stomweg overheen te praten, desnoods tegen iemand die te dom is om voor de duvel te dansen.

Ditmaal dus geen boerse lomperikkern van het platteland om therapeutische kletsessies mee te houden. Waarschijnlijk zijn de buschauffeurs en treinmachinisten weer eens ontevreden over het miezerige loon waarvoor ze zich vele uren per week uitsloven, en hebben ze voor de tigste maal op rij besloten te staken in de hoop zo loonsverhoging af te dwingen. Van praten kan natuurlijk geen sprake zijn. Er wordt al genoeg gesproken in de wereld. En geschreven. In hun ogen is daar nog nooit iemand iets wijzer van geworden. Daar komt nog eens bij dat het opgebrachte geduld om de dialoog gaande te houden lang niet altijd wordt beloond, laat staan dat het een schone zaak is. Al te kwalijk kan men hen deze gedachtecronkels niet nemen. Werknemers van het openbaar vervoer kennen geen verleden om op terug te grijpen, ze rijden immers continu vooruit, als kippen zonder kop, niet wetende wat de uiteindelijke eindbestemming is. Zodoende wordt ieder wissewasje zonder omhaal van woorden historisch genoemd.

Eigenlijk deert het niet, zo leeft de gemiddelde buschauffeur en treinmachinist nu eenmaal. Keihard actie voeren in het alsmaar aan hen voorbijglijdende heden is dan ook een vast terugkerend element dat inmiddels dusdanig ingebakken is geraakt dat velen het verschil niet eens meer bemerken tussen een staking en een personeelsuitje. En hoe zou het ook anders kunnen? In beide gevallen staat men in een grote menigte bij elkaar op goed geluk wat te roepen, het ene moment op een plein met spandoeken, een andere keer in een feestzaal met bierglazen. Maar op dat soort verschillletjes moet niet worden gelet, dat leidt

alleen maar af van het collectiviteitsgevoel waarin ze zich veilig kunnen onderdompelen.

Wat er dit keer ook met die teringleiers van het openbaar vervoer aan de hand is, dankzij hen sta ik me hier dus maar weer mooi in m'n eentje te vervelen, mezelf afvragende hoe het kan dat ik zo vroeg ben aangekomen na die eindeloos lange wandeling door de mist. Om toch maar iets te doen probeer ik voorzichtig de deur van het lokaal te openen. Verrassend genoeg lukt dit, waarna ik op mijn dooie gemak binnentreed.

Tot mijn verbazing zit Alexis op de plaats vanaf waar zo dadelijk de even gevreesde als geminachte docent tijdens het lesuur de scepter zwaait. Ze is gekleed in zwarte rok en witte blouse, met over elkaar geslagen benen die door een diagonaal geruite maillot worden afgedekt. Voorts merk ik op dat van de fiere houding die ze normaalgesproken altijd aanneemt ditmaal niets te bespeuren valt, ineengedoken als ze daar zit met hangende schouders. In mijn aarzelend naderbijtrede valt mijn blik op het anders overvolle bureau waar nu enkel twee glazen witte wijn staan, naast een schoenendoos die ik vaagjes meen te herkennen. In deze kartonnen constructie zie ik in alle vluchtigheid een zwart object liggen dat veel weg heeft van een revolver. Dat beeld komt me echter niet bekend voor. Ik bevind me dus niet in een herhaling.

Sprakeloos vervolg ik mijn weg richting Alexis. Ze komt traag overeind en pakt uit de bovenste lade van het bureau een stuk beschreven papier dat ze me met vochtige ogen aanreikt. Verbaasd over dit hele voorkomen vang ik rustig aan te lezen.

23 juni 1892 1991

Lieve Ewoud,

Stel je leven voor als een onverhard voetpad dat begint bij je geboorte, zich vervolgens kronkelend door een nog nader in te vullen landschap slingert, om uiteindelijk abrupt te eindigen bij je dood. De dood als dooedoener zozeged; ironie der taal. Niets is zo cynisch als taalgebruik moet je weten, want per slot van rekening ligt het woord ook maar losjes over werkelijkheid heen, als een fraai geboetseerde vaas die enkel lucht omsluit. De werkelijkheid heeft in ruwe vorm bar weinig om het lijf moet je

weten, en hoewel ze voor zichzelf spreekt is ze stom. Desondanks bouwt men in een poging meer aansluiting bij haar te vinden telkens nieuwe vleugels aan het talige huis dat onderdak schijnt te bieden aan het zijn, doch daarmee vertolkt men feitelijk keer op keer zijn eigen articulatie, een daad die grote overeenkomsten vertoont met een slager die zijn eigen vlees keurt of – niet minder kwalijk bedoeld – met iemand die een lekke band probeert te plakken met lucht. De bij voorbaat tot mislukken veroordeelde Linguïstische wending dan ook ten spijt, het zou dus zomaar kunnen dat deze brief de plank faliekant mislaat. Vergeet echter niet dat ik hem met liefde voor je schrijf.

Afijn, terug naar de levenswandeling die we allemaal afleggen. Ik wil nadrukkelijk niet dieper ingaan op eventuele zaken voor of na ons verblijf hier op aarde. Reïncarnatie inbegrepen. Zulke zaken, mochten ze al bestaan, laten zich niet op zinvolle manier verwoorden en voeren ons daardoor alleen maar verder weg van het pad dat we reeds zijn ingeslagen. Laten we ons met betrekking tot het leven beperken tot de concreet waarneembare feiten zoals die zich aan ons voordoen.

Hiervan uitgaande moeten we vaststellen dat Moedertje Natuur ieder organisme heeft begiftigd met een vergankelijk leven. Zo ook de mens. Omdat dit zieke, niet vastgestelde – want niet vast te stellen – dier op alle fronten tekortschiet heeft het, vanwege de noodzaak om als soort te overleven, in de loop der tijd een ingenieus zelfbewustzijn ontwikkeld. Maar laat je niet misleiden door de vele valse verhalen die de ronde doen over dit fenomeen, want dit aan de mens voorbehouden vermogen is in zijn meest uitgekristalliseerde vorm even functioneel als het wormvormig aanhangsel. Het is slechts een nutteloos neveneffect, een evolutionair epifenomeen dat om onduidelijke redenen de tand des tijds heeft doorstaan. Zelfbewustzijn is niet de kroon op Gods Schepping, maar het afvoerputje waardoorheen alle ellende die zich in de biosfeer ophoudt wegspoelt. Hiermee is de kous nog niet af, want aangezien we ons slechts bewust zijn van dat wat al is geweest, is het in zijn geheel niet probleemloos, dat zelfbewustzijn.

Noodgedwongen richten we ons door middel van het geheugen op het verleden, constant, ze vormt per slot van rekening de enige zekere bron van kennis omtrent onszelf, al gebeurt het vaak dat herinneringen op den duur dusdanig vervormd raken dat ze

niet meer met de werkelijke stand van zaken corresponderen. Deze laatste overpeinzing ten spijt: strikt genomen staan we in onze levenswandel permanent met het gezicht naar achteren gericht. Daarna komt het moment, dat nu alweer in het voorbije ligt. Het heden doet zich aan ons voor als een monotone speelfilm waarin we zelf de hoofdrol spelen en waarnaar we tegelijkertijd met onze eigen ogen kijken alsof het de levensloop van een ander betreft. Dit alles geschiedt zonder dat we over de mogelijkheid beschikken om een pauze in te lassen. Het gevolg hiervan is dat de speelfilm vanaf onze eerste herinnering gestaag maar onverminderd verder groeit als een kankergezweel, in een continu doorlopend proces dat slechts door levensbeëindiging kan worden stopgezet.

Zoals reeds gezegd bewandelen we ons eigenhandig gemaakte levenspad al achteruitlopend. In ons ouder worden teren we op het verleden, een substantie die zelfs voor de doorgewinterde herkauwer taaie kost is. Aan het heden schieten we in jammerlijk tempo voorbij. Wat ons rest is ijle hoop over dat wat in het verschiet ligt, over dat wat we door het te beleven opslokken in ons geheugen. De toekomst is echter een cognitief blinde vlek die even duister is als een midwinternacht omdat ons zelfbewustzijn er nooit is geweest. In de weg naar de onvermijdelijke dood staan we dus permanent met onze rug tegen de muur.

De tijd is rijp om deze ondragelijke situatie ongedaan te maken.

Nog één glas wijn, meer is ons niet gegund.

Pak de revolver, omhels me en schiet me in mijn rug. De kogel zal mij doorboren en ook jou dodelijk verwonden.

-XXX- Alexis.

PS Als we eenmaal te laat zijn komen we nooit meer op tijd.

Langzaam glijdt de brief uit mijn handen, lijkt een blaadje dat treurig op de wind wiegt dwarrelt ze moedeloos naar beneden nu ze ontdaan is van haar boodschap. Eenmaal op de grond gevallen ligt ze precies tussen ons in, met de beschreven kant naar de hemel gericht, op een dwingende manier zo lijkt het, alsof ze ons alvast de weg wil wijzen waarheen we dienen te gaan nadat onze herfst is overgewaaid en heeft plaatsgemaakt voor de winter.

Alles wat mijn lichaam me toelaat is kijken, en daarom kijk ik naar Alexis. Zij is mijn omega. Met haar zal ik mijn leven beëindigen. Hier en nu.

Roerloos staan we tegenover elkaar. De stilte die in het lokaal hangt is vlijmscherp, ze doorklieft mijn trommelvliezen en laat een schelle pieptoon achter die door merg en been gaat. Ik verroer me niet, hoe onwerkelijk alles ook is, of misschien juist wel daarom. Ik realiseer me dat mijn stilstaande houding niet zijn oorsprong vindt in een verbijsterde verlamming, maar in een rustgevend gevoel dat zich langzaam meester van me maakt. Ooit heb ik moeten sterven. Dit besef zit diep in ieder mensenleven weggestopt, en naarmate de jaren vorderen wordt dit gevoel telkens urgenter. Waarom, als het toch moet, niet vandaag, in het bijzijn van een meisje waarop ik smoorverliefd ben?

Plots bedenk ik me dat ook zij weleens gevoelens voor mij kan koesteren. Waarom dan niet voor een klein tijdje van elkaars gezelschap genieten? Al is het maar om te kijken hoe het zou verlopen, wij als stelletje. Of weet ze dat dit het dichtste is dat twee mensen elkaar kunnen naderen, zo op het randje van de dood, dat we door gezamenlijk het leven op het spel zet elkaar voor ons winnen?

Met beide wijnglazen komt Alexis naar me toegelopen. Ze rijkt me een glas aan en begint verbitterd te huilen. Bijtend op haar onderlip stromen grote tranen over haar wangen, doch ze blijft me kaarsrecht aankijken met een ietwat beschuldigende blik, alsof ik verantwoording draag voor alles wat zich hier nu afspeelt. Ondanks haar ogen, waarin toch ook iets van radeloosheid besloten ligt, kom ik van m'n plaats, vanuit een vreemd soort schaamte, overgoten met medelijden en een verdriet dat me tot nog toe onbekend is en waarmee ik wellicht nooit echt bekend zal worden. Eén pas volstaat om bij haar te zijn.

We staan op het stuk papier dat ons voor eeuwig zal verbinden. Mijn vrije hand sla ik om Alexis' middel. Ik druk haar stevig tegen me aan en pers mijn voorhoofd tegen de hare. Terwijl ik haar betraande wangen aflik verschijnt er een liefdevolle glimlach op haar gezicht. Ze geeft me een zoen met koude, droge lippen die me het gevoel geven alsof ze al niet meer bij me is. Dit gevoel is waarschijnlijk wederzijds, want heel even

lijkt het alsof ook Alexis schrikt van de fysieke aanraking. Toch klinken we uit een soort van hoofse beleefdheid de glazen, een handeling die alleen levenden kunnen verrichten, om vervolgens in één teug de inhoud achterover te slaan. In mijn mond vermengt het zoete van de wijn zich met het zoute van Alexis' tranen tot een subtiele doodssmaak.

'Nu,' klinkt haar gebroken stem.

So rudely forc'd.
Tereu
Unreal City
Under the brown fog of a winter noon
Mr. Eugenides, the Smyrna merchant
Unshaven, with a pocket full of currants
C.i.f. London: documents at sight,
Asked me in demotic French
To luncheon at the Cannon Street Hotel
Followed by a weekend at the Metropole.
At the violet hour, when the eyes and back
Turn upward from the desk, when the human engine waits
Like a taxi throbbing waiting,
I Tiresias, though blind, throbbing between two lives,
Old man with wrinkled female breasts, can see
At the violet hour, the evening hour that strives
Homeward, and brings the sailor home from sea,
The typist home at teatime, clears her breakfast, lights
Her stove, and lays out food in tins.
Out of the window perilously spread
Her drying combinations touched by the sun's last rays,
On the divan are piled (at night her bed)
Stockings, slippers, camisoles, and stays.
I Tiresias, old man with wrinkled dugs
Perceived the scene, and foretold the rest—
I too awaited the expected guest.
He, the young man carbuncular, arrives,
A small house agent's clerk, with one bold stare,
One of the low on whom assurance sits
As a silk hat on a Bradford millionaire.
The time is now propitious, as he guesses,
The meal is ended, she is bored and tired,
Endeavours to engage her in caresses

*Which still are unproved, if undesired.
Flushed and decided, he assaults at once;
Exploring hands encounter no defence;
His vanity requires no response,
And makes a welcome of indifference.
(And I Tiresias have foresuffered all
Enacted on this same divan or bed;
I who have sat by Thebes below the wall
And walked among the lowest of the dead.)
Bestows one final patronising kiss,
And gropes his way, finding the stairs unlit . . .*

Mijn mond opent zich een laatste maal om haar te zeggen wat ik wil, wat ik zeggen moet, nu het nog kan. Maar het is te laat, eer ik iets over mijn lippen krijg houdt ze haar wijsvinger er subtiel tegen.

‘Sshh... stil maar. Ik weet het.’

Uit de schoenendoos haalt ze de revolver. Met trillende hand overhandigt ze me het matzwarte voorwerp. Nooit eerder heb ik zoiets in handen gehad. Het is een zwaar en koud object, een kil instrument dat ons onze zware last zal ontnemen. Tijd om het nader te bekijken is er niet meer. De klus moet zo snel mogelijk worden geklaard.

De omarming waarin we ons vervolgens positioneren is dermate krachtig dat ik elke vinger van haar afzonderlijk door mijn kleren heen voel, gelijk we als twee fragiele haarvaten geheel en al samen zijn gevlochten. Als laatste aardse daad werpen we een blik in elkaars ogen.

‘Kijk alsjeblieft naar me om Orpheus,’ smeken haar ogen me voordat ze voorgoed neerslaan.

Gesterkt door deze boodschap ben ik vastbesloten mijn taak uit te voeren. Ik zal de zorg voor haar op me nemen. De tijd om vragen te stellen is voorbij. Ter hoogte van haar hart druk ik revolver dusdanig hard in haar rug dat mijn polsgewrichten pijn doen.

Al tastend zoekt mijn vinger de trekker, doch op het moment dat deze hem heeft gevonden zijn mijn Eurydice en ik al weg.

Hoofdstuk IV – Joachim

§7. Dubbele kater

Een luid gebonk wekt me uit een beklemmende droom. Spijtig genoeg vervliegt het gedroomde onmiddellijk wanneer ik m'n ogen opensla en in slaapdrongen toestand verdwaasd om me heen kijk. Zonder overeind te komen besef ik dat in momenten van ontwaken altijd iets merkwaardigs besloten ligt, terugkeren in een wereld die je noodzakelijkerwijs bent ontsnapt omdat je biologische ritme dit van je verlangt voelt nou eenmaal een beetje tegenstrijdig. Tenminste, zo ervaar ik het. Wakker worden vormt dan ook een onvermijdelijkheid die me telkens weer tegen de borst stuit. Niet alleen na een natte droom, maar zelfs nadat ik een gruwelijke nachtmerrie heb doorstaan – zo één waarbij de grens tussen feit en fictie flinterdun is – draai ik me het liefst weer om teneinde het leven de rug toe te keren.

Het gedreun dat me heeft gewekt is constant qua ritme en geluidsterkte. In een oogwenk realiseer ik me wat er gaande is. En ja hoor, zodra mijn hoofd de armleuning van de hoekbank verlaat en ik rechtop zit, voel ik mijn hoofd stevig tekeer gaan. Synchron met het kloppen van mijn hart schiet telkens een pijnscheut door m'n hoofd. Daar komt nog bij dat mijn mond droog en ruw aanvoelt, alsof alle speeksel in allerijl op de vlucht is geslagen naar dieper gelegen organen.

Een stel waterige ogen glijdt door de kamer op zoek naar de oorzaak van mijn toestand als mijn blik op twee lege wijnflessen stuit en één met nog een bodempje erin. De flessen staan zusterlijk naast elkaar, als om hun onderlinge gelijkenis te benadrukken. In de wetenschap verkerende dat zich in de keuken nog een fles bevindt die haar inhoud aan mijn maag heeft afgestaan, weet ik wel hoe laat het is.

Met moeite hijst mijn lichaam zich omhoog uit de bank waarna alles om me heen direct donkerblauw wordt. Tegelijkertijd vullen mijn oorschelpen zich met een onbestemd geruis, alsof ik na geleden schipbreuk op een zandbank ben aangespoeld alwaar ik braaf afwacht tot iemand me komt redden of tot de dood zich, wegens gebrek aan eten en drinken, langzaam meester maakt van mijn lichaam. Beroerd als ik me voel komen beide opties me momenteel even zinloos als

begerenswaardig voor. Op de keeper beschouwd zijn katers net brandwonden: eerst water, de rest komt later. In mijn duizelige toestand moet ik snel in de keuken zien te komen, al zet een stel slappe spieren m'n logge lichaam maar mondjesmaat in beweging. Werkelijk ieder stukje vooruitgang dat ik boek kost tergend veel moeite, en toch ik zal bij een kraan moeten aanbelanden. Dit is geen doen zo.

De wijnfles met het bodempje erin wordt door een slapend been omgestoten dat ongecoördineerd heen en weer zwabbert. Vliegenvlug verspreidt de rode vloeistof zich over het parket. Gelijk daarop gaat mijn andere voet in de plas staan zodat mijn pantoffel de wijn absorbeert, met als gevolg dat ik bij iedere verdere stap een afdruk achterlaat.

Godzijdank bereik ik uiteindelijk de keuken, alwaar ik in rap tempo twee glazen water door mijn strot werk om daarna, voorzien van een derde glas, naar het raam te strompelen waarvoor ik enigszins verdwaasd blijf staan. Met twee slappe armen op de vensterbank steunend en een bonkend voorhoofd tegen het koele glas gedrukt kijk ik uit over een stuk braakliggend land waarop allang iets nieuws zou zijn verzezen, maar het aannemersbedrijf ging failliet, of er was gewoonweg geen vraag meer naar de grond aangezien deze regio nu officieel te boek staat als krimpregio, of de immer wispelturige tevens tot niets in staat zijnde gemeente heeft op de valreep het bestemmingsplan gewijzigd in de hoop er zodoende meer winst uit te slepen. Iets in die trant zal wel het geval zijn geweest. Evenwel is er nu dus voor de kat ze kut een stel jonge wilde kastanjabomen tegen de vlakke gegaan dat – iets wat toch enige daadkracht van de allerlaagste politieke bestuurslaag verraadt – op laste van een grijze wethouder recentelijk was aangeplant ter vervanging van enkele spaarzame restanten ener vakwerkwoonboerderij uit de zestiende eeuw die, toen hij nog intact was, enkele jaren geleden werd betrokken door een jong echtpaar met kinderen. De woonboerderij heeft op zijn beurt het veld moeten ruimen voor een nog prima functionerende blindganger, een 1000 pponder uit de Tweede Wereldoorlog. De buurman was niet enkel zo attent dat onding op te graven tijdens het in orde brengen van zijn tuin, onder het mom van *opgeruimd staat netjes* hij heeft hem tevens maar meteen tot detonatie gebracht, met als gevolg een klap waarvan het rondvliegende